

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Світлана ХАЛАТУР**
« ____ » _____ **20__ р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Формування, аналіз та покращення фінансових
результатів діяльності підприємства»**

**Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та
страхування»**

**Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр**

Здобувачка

Лілія СОКОЛОВА

**Науковий керівник,
к.е.н., доц.**

Лариса БРОВКО

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Фінансів, банківської справи та страхування

Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Світлана ХАЛАТУР

« _____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

СОКОЛОВА ЛІЛІА ОЛЕКСАНДРІВНА

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Формування, аналіз та покращення фінансових результатів діяльності підприємства»

Науковий керівник: Лариса БРОВКО к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом по ДДАЕУ від «_13_»_вересня_2022року №2642_

2. Термін подання здобувачем роботи: _09.12.2022_

3. Вихідні дані до роботи: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Звіт про основні економічні показники роботи ПФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., праці науковців, економічно-фінансова література.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових результатів підприємства. 2. Аналіз управління фінансовими результатами підприємства. 3. Основні напрямки поліпшення управління фінансовими результатами підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Динаміка основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективності їх використання в ПФ «Агроцентр», Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання в ПФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., Динаміка складу доходів ПФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., 6. Динаміка структури доходів ПФ «Агроцентр», Динаміка складу витрат ПФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., Динаміка структури витрат ПФ «Агроцентр», Динаміка складу елементів операційних витрат ПФ «Агроцентр» за 2017-2021рр., Аналіз динаміки показників рентабельності ПФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
3	Мороз С.І. доцент кафедри інформаційних систем і технологій		

7. Дата видачі завдання 5 вересня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні аспекти формування та використання фінансових результатів підприємства	Вересень 2022	Виконано
2	Аналіз управління фінансовими результатами сільськогосподарського підприємства	Жовтень 2022	Виконано
3	Основні напрямки поліпшення управління фінансовими результатами підприємства	Листопад 2022	Виконано
4	Заключне оформлення роботи	07.12.2022	Виконано

Здобувачка

_____ (підпис)

Лілія СОКОЛОВА

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Лариса БРОВКО

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Економічна сутність фінансових результатів та їх класифікація	9
1.2. Формування та використання фінансових результатів підприємства	14
1.3. Методика оцінки управління фінансовими результатами підприємства	19
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПВФ «Агроцентр»	26
2.2. Аналіз формування фінансових результатів ПВФ «Агроцентр»	31
2.3. Аналіз рентабельності та ефективності ПВФ «Агроцентр»	40
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	48
3.1. Прогнозування фінансових результатів підприємства	48
3.2. Оптимізація фінансових результатів ПВФ «Агроцентр»	52
3.3. Оцінка запропонованих заходів	59
Висновки до розділу 3	61
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	71

РЕФЕРАТ

Тема: «Формування, аналіз та покращення фінансових результатів діяльності підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 65 с., 7 рис., 13 табл., 6 додатків, 50 літературних джерела.

Об'єкт дослідження фінансові результати підприємства

Предмет дослідження теоретичні та прикладні засади формування та використання фінансових результати підприємств

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо фінансових результатів підприємств, аналіз, їх формування та використання, пошук сучасних шляхів їх удосконалення

Методи дослідження : методологічною основою кваліфікаційної роботи є розуміння економічного процесу та його елементів у поєднанні з певною системою методів дослідження. За допомогою аналітичних, коефіцієнтних, горизонтальних, вертикальних та кореляційно-регресійних методів досліджуються умови, в яких відбуваються фінансові процеси підприємства, а також взаємовідносини між суб'єктами господарювання на різних рівнях щодо виробництва та раціонального розміщення ресурсів

У кваліфікаційній роботі проводилася організаційно-економічна характеристика підприємства, проаналізовано фінансові результати, запропоновані методи максимізації прибутку.

Результати впроваджені в діяльність підприємства ПФФ «Агроцентр», Соборний район, Дніпропетровська область.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ, ПІДПРИЄМСТВО, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ,
ПРИБУТОК, ЗБИТОК

KEYWORDS

FINANCIAL RESULT, ENTERPRISE, PROFITABILITY, PROFIT, LOSS

ВСТУП

Розвиток українських ринкових відносин залежить від діяльності підприємств та умов їх функціонування. Якщо підприємство хоче зберегти свої позиції на ринку, йому необхідно правильно визначити власну стратегію і тактику поведінки, системно керувати діяльністю підприємств.

Фінансове становище компанії включає формування і використання його ресурсів. Характеризується він забезпеченістю власними оборотними коштами, нормальним інвентаризаційним станом вартості товарно-матеріальних цінностей, станом і динамікою дебіторської й кредиторської заборгованості, оборотністю капіталу, платоспроможністю та іншими результатами фінансової та господарської діяльності підприємства, що дає змогу оцінити досягнуті результати та проаналізувати фінансове становище підприємства.

Для управління фінансовою діяльністю підприємства важливою частиною системи є формування і використання його коштів. Це дає змогу вирішити різні завдання фінансового управління. [1, с. 8-12]

Ефективне розміщення коштів підприємства є передумовою досягнення вищих кінцевих результатів його загальної господарської діяльності.

Ефективна форма управління фінансовими результатами дозволяє підприємствам отримувати додаткові прибутки.

Найважливішою метою управління фінансовою діяльністю підприємства є оптимізація, тобто процес вибору найкращої організаційної форми підприємства відповідно до умов і виробництва продукції підприємства.

Оскільки діяльність кожного господарського суб'єкта спрямована на отримання прибутку та його максимізацію, необхідно більш ретельне та кваліфіковане вивчення формування її складових (виручки та витрат).

Не менш важливим є детальне вивчення та аналіз факторів, що впливають на фінанси. Після формування результатів, необхідно вивчити динаміку, тенденції, резерви, що впливають на ефективність діяльності підприємства. По суті, фінансові результати – це кумулятивні показники, ефективність

фінансового, виробничого та організаційного менеджменту підприємств. Результати діяльності формуються під впливом внутрішніх економічних факторів, таких як рівень цін, тарифи та процентні ставки, податкові ставки тощо. Прибуток підприємств є складовою валового внутрішнього продукту та додатковим джерелом державного бюджету. [6, с. 778-783]

Тому всебічно розробляти теоретичні та практичні питання формування та використання фінансових результатів підприємств у сучасних умовах, а також визначення напрямів підвищення її ефективності є актуальним питанням сьогодення, тому й обрано саме цю тему кваліфікаційної роботи.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо фінансових результатів підприємств, аналіз, їх формування та використання, пошук сучасних шляхів їх удосконалення.

Дотримуючись поставлених цілей, робота передбачає вирішення наступних основних завдань:

- розглянути та охарактеризувати економічну сутність і вид фінансових результатів;
- ознайомитись та дослідити як формуються і використовуються фінансові результати підприємства;
- уточнити методику оцінки управління фінансовими результатами підприємства;
- зробити аналіз організаційно-економічної характеристики підприємства;
- здійснити моніторинг формування фінансових результатів ПВФ «Агроцентр»;
- оцінити рентабельності та ефективності ПВФ «Агроцентр»;
- провести прогнозування фінансових результатів підприємства;
- знайти шляхи оптимізації фінансових результатів для ПВФ «Агроцентр»;
- оцінити запропоновані заходи.

Об'єктом дослідження є фінансові результати підприємства.

Предметом дослідження виступає теорія і сформовані прикладні принципи щодо формування і використання фінансових результатів підприємства.

У процесі написання дипломної роботи застосовувались такі методи дослідження як узагальнення, порівняння, групування при аналізі діючих нормативних документів; графічний метод, табличний метод при аналізі фінансової звітності підприємства, аналіз коефіцієнтів, відносних показників, а також горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, порівняльний аналіз.

Теоретико-інформаційну базу дослідження становлять нормативні і законодавчі акти, які регулюють діяльність підприємств, монографічні роботи і статті вітчизняних і зарубіжних економістів у фахових економічних виданнях, матеріали науково-практичних конференцій та семінарів з питань управління платоспроможністю підприємства, фінансова та статистична звітність ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 роки, а саме «Баланс» (форма №1), «Звіт про фінансові результати» (форма №2), мережа Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів. У результаті комплексного дослідження особливостей функціонування сільськогосподарських підприємств та існуючих систем управління фінансовими результатами діяльності отримано теоретичні та практичні результати, які відображають його новизну:

- дістали подальшого розвитку пропозиції щодо удосконалення управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства, а саме проект по виготовленню біопалива шляхом переробки зернових культур та їх відходів;

- запропоновано для прогнозування фінансових результатів використовувати, розроблену на основі кореляційно-регресійного аналізу, економетричну модель.

Практична цінність одержаних результатів полягає в науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів до підвищення фінансової стійкості підприємства. Результати дослідження щодо покращення фінансової стійкості підприємства та рекомендації впроваджено в роботу ПФФ

«Агроцентр».

Публікації. Результати наукового дослідження щодо формування, аналізу та покращення фінансових результатів діяльності підприємства опубліковано в статті фахового видання «Агросвіт» №21 (листопад, 2022).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність фінансових результатів та їх класифікація

Сучасний стан сільськогосподарського виробництва України та перспектива його розвитку залишається нестабільною. За таких умов, тобто важка економічна ситуація в країні, недостатній кредитний рівень суб'єктів аграрного бізнесу, низька конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств, низький рівень впровадження інновацій, ефективність виробничо-господарської діяльності, комерційні структури стають критичними. В основному результативність агробізнесу відображають фінансово-економічні показники, які найбільш точно описують фінансовий стан цих суб'єктів та дають уявлення про їхній економічний потенціал для розвитку. Головною підсумовуючою складовою ефективності кампанії є високі прибутки.

Фінансовий результат — це підсумок роботи підприємства за звітний період у грошовому вираженні.

Прибуток виступає кінцевим результатом від головної діяльності підприємств, а його збільшення показує приріст грошових коштів.

Збиток підприємства – це втрата грошових коштів, якщо це повторюється, то всі кошти в кінцевому підсумку будуть витрачені і підприємство стане банкрутом. Іншими словами, прибуток або збиток є фінансовим результатом для підприємств. [7, с. 44-51]

Існує багато критеріїв класифікації фінансових результатів. По-перше, за величиною фінансові результати поділяються на позитивні фінансові результати (прибутки), нульові фінансові результати та від'ємні фінансові результати (збитки).

Згідно з національними правилами (стандартами), передбачені категорії діяльності визначені нижче.

Під господарською діяльністю розуміється основна діяльність підприємства та інша діяльність, яка не є інвестиційною або фінансовою. Основна діяльність – це діяльність спрямована на виробництво та на реалізацію продукцію для якої основною метою створення підприємства є забезпечення його основної частки доходу.

Під інвестиційною діяльністю розуміється купівля та продаж необоротних активів та інвестицій, які мають негрошові еквіваленти.

Фінансова діяльність – це така діяльність, яка змінює розмір і склад власного та позикового капіталу компанії.

Незвичайні події - це події або операції, які відрізняються від звичайного ходу діяльності та не очікуються, що вони відбуватимуться регулярно або поетапно у певному періоді. [12, с. 101-106]

Фінансові результати сільськогосподарських підприємств формуються в основному за рахунок господарської діяльності, в якій у свою чергу переважає сільськогосподарська діяльність. Тому формування фінансових результатів сільськогосподарської діяльності агробізнесу є надзвичайно важливим і критичним питанням, як для власника, так і для держави. Фінансова діяльність безпосередньо впливає на стабільність, фінансову незалежність і компетентність агробізнесу розширювати відтворення. Однак питання економічної значущості фінансових результатів не було розкрито, а їх інтерпретація оскаржена.

Не менш важливо, що характер і особливості сільськогосподарського виробництва мають істотний вплив на сприйняття економічного змісту фінансових результатів сільськогосподарської діяльності. Водночас визначення фінансових результатів сільськогосподарської діяльності агробізнесу має свої галузеві особливості, що посилює актуальність цього питання.

Категорії фінансових результатів потребують детального дослідження на теоретичному рівні основних методів, за допомогою яких визначається їх економічний зміст і послідовність формування. Це сприяє створенню базових

передумов для оцінки фінансових показників сільськогосподарських підприємств і довгострокового стабільного розвитку економіки.

Одним із ключових об'єктів наукового дослідження в галузі економічної теорії є фінансові результати – загальна категорія показників ефективності. Категорія фінансові результати розглядає обидві сторони подвійного мандату: скільки отримано і за яку вартість. [22, с. 893-897]

Суть визначення фінансового результату в загальноекономічному розумінні трактує його як результат порівняння виручки з витратами за звітний період. Доходи, у свою чергу, дорівнюють споживчій вартості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг), а витрати — їх фактичній вартості (собівартості). У разі ефективної виробничо-господарської діяльності фінансові результати виявляються у вигляді прибутку, у протилежному випадку – у вигляді збитків. Виникнення поняття прибуток переважна більшість учених пов'язує з початковою формою капіталу та часом товарного виробництва.

Меркантилістична школа вважає, що прибуток виходить від продажу товарів за ціною, вищою за їх вартість, тобто школа вважає, що прибуток створюється у сфері обігу.

На думку меркантилістів, за золото і гроші, які є багатством народу, можна купити будь-що. Ці пояснення впливають із початкового типу капіталістичної діяльності, міжнародної торгівлі, яка призвела до величезних прибутків і багатства, накопиченого у формі золота.

Тобто меркантилісти вважають, що торгівля є джерелом багатства, але їхня глобальна помилка полягає в тому, що вони не враховують прибутки, створені промисловим виробництвом, тому вони базують свої показники прибутку на ціні, за якою купується та продається певний продукт.

З поступовим розвитком економічного мислення капітал перетікає зі сфери торгівлі у сферу виробництва. Саме в цей час з'явилися фізіократи, які пояснювали сільськогосподарське виробництво основним джерелом багатства. Вона прирівнює його до багатства природи, зазначаючи, що воно виникає лише природним шляхом. Основна думка фізіократів полягає в тому, що багатство

зростає і накопичується лише завдяки природній родючості землі, тому, виходячи з цього, вони відкидають можливість створення прибутків у промисловій сфері.

Значна частина вчених розглядає економічний зміст фінансових результатів за функціями: накопичення, стимулювання та розподілу. Позитивний фінансовий результат (прибуток) відображає функцію накопичення, тобто в цьому випадку вони стають основним ресурсом збільшення власних активів підприємства, сприяючи розширенню відтворення. Стимулюючі ефекти спостерігаються в ситуаціях, коли керівники підприємств стимулюються до підвищення ставок заробітної плати в результаті виробничо-господарської діяльності.

Функція розподілу фінансових результатів відображається в розподілі та розподілі прибутку між підприємствами, власниками та країнами. Деякі економісти, крім описаних вище функцій фінансових результатів, розрізняють такі функції, як стимулювання ризику та виправлення помилок. Фінансові показники найкраще відображають прибуткову діяльність підприємства та є стимулом для інвестування в таку діяльність. У сучасних умовах ведення бізнесу нормативно-правова база є дуже важливою, оскільки саме завдяки їй компанії можуть регулювати спосіб визначення фінансових результатів.

Теорія статичного балансу зосереджена на визначенні вартості чистих активів (вартість майна суб'єкта господарювання мінус вартість його зобов'язань перед третіми особами).

Діяльність підприємства протягом певного періоду вважається прибутковою, якщо вартість чистих активів на кінець звітного року перевищує вартість на початок звітного року.

Відповідно до цього інструменту дані можна використовувати за допомогою балансу. Якщо треба отримати більш детальну інформацію про порядок розрахунків за господарською діяльністю, треба підготувати звіт про розрахунки.

Загалом у рис. 1.1 узагальнено викладений підхід до пояснення економічного змісту фінансових результатів.

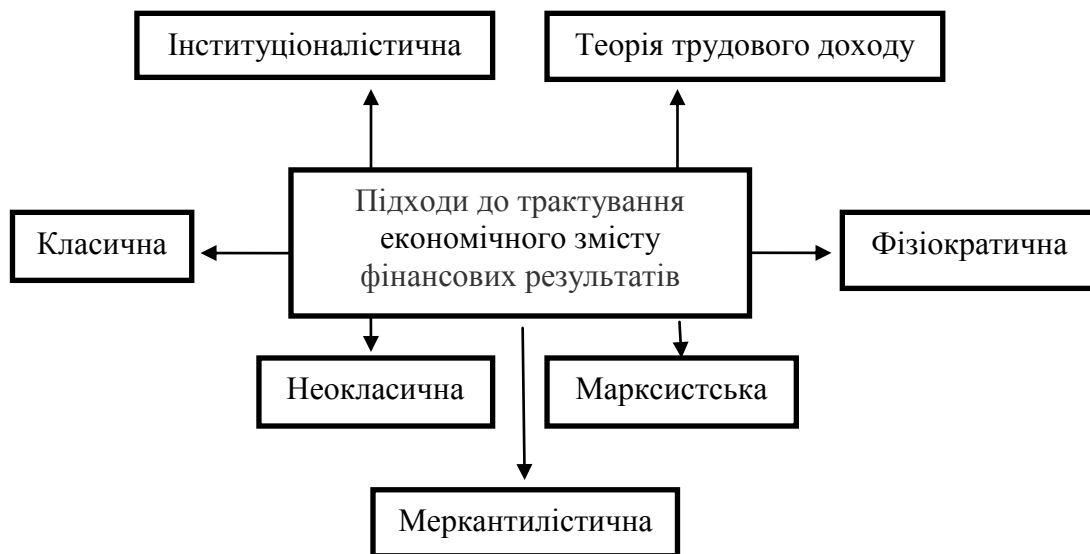

Рис 1.1. Підходи до трактування економічного змісту фінансових результатів

Визначення прибутку є кінцевим результатом поточної діяльності підприємства в певний період, і його можна визначити двома способами: відповідно до теоретичних основ динамічної рівноваги та статичної рівноваги. За допомогою першого засобу визначення доходів і витрат можна визначити фінансові результати за відповідний період.

Згідно з концептуальними засадами другої теорії, основним завданням балансу є надання інформації про здатність суб'єкта господарювання розраховуватися за боргами. Прибуток або збиток розраховується як різниця між доходами та затратами підприємства на реалізацію його товарів або ж послуг.

Щоб нормально працювати в ринковому середовищі, необхідно гарантувати необхідний рівень прибутковості.

Якщо бізнес має нестабільну динаміку прибутку, це свідчить про неефективність управлінських рішень. Дані бухгалтерського обліку використовуються для аналізу роботи підприємства.

Основним джерелом інформації про формування прибутку є звіт про фінансові результати (звіт про валовий дохід). Є статті, що описують формування фінансових результатів.

Тому, висвітлити повний характер економічного змісту фінансових результатів у комплексному визначенні практично неможливо. Це тому, що кожна точка зору пояснює певний аспект концепції фінансових результатів, який заслуговує на увагу. [49, с.162-168]

Однак можна сказати, що співставлення доходу та затрат за певний період часу виявляє загальноекономічний зміст фінансових результатів. Те, як вітчизняні системи бухгалтерського обліку трактують економічний зміст і визначають фінансові результати, дещо відрізняються від міжнародної практики.

Відповідно, згідно з вітчизняною практикою бухгалтерського обліку, фінансові результати сільськогосподарських підприємств – це доходи скориговані на зміни фактичних обставин після вирахування затрат, пов'язаних із формуванням цих доходів.

1.2. Формування та використання фінансових результатів підприємства

Найважливішою метою будь-якого підприємства є отримання та максимізація прибутку та недопускання збитків, а також визначення причин і покриття збитків, якщо такі є.

Процес формування позитивного результату господарювання, а саме прибутку здійснюється враховуючи всі зовнішні та внутрішні фактори, які впливатимуть на виробництво та реалізацію продукції, забезпечуючи досягнення позитивних фінансових результатів у збалансованості з попитом.

Фінансові результати - це сукупність кількісних і якісних факторів, які відображають господарську діяльність. Управління формуванням і розподілом прибутку базується на впливі на прибуток через фактори, що визначають фінансові результати. Оскільки прибуток (або збиток) є складним показником,

на нього впливають усі фактори ділової активності. За рівнем ролі вона поділяється на макроекономіку та мікроекономіку. [7, с. 44-51]

До макроекономічних факторів належать ті, що характеризують ринкові умови, тобто баланс між попитом і пропозицією. Діяльність компанії починається з дослідження ринку, щоб визначити її позицію на ринку та передбачити відповідні зміни. Підприємства не можуть безпосередньо вплинути на ці фактори, але повинні максимально їх враховувати. Немає сенсу виробляти продукт, який потім не продаватиметься. Зміни ринкових умов (поява нових виробників продукції, нових ідентичних товарів, позиціонування попиту на інші товари) можуть суттєво вплинути на баланс попиту та пропозиції, що, у свою чергу, впливає на обсяги та ціни, а зрештою, і на фінансові показники.

На прибуток промисловості впливають такі фактори:

- випуск продукції;
- ціна одиниці товару;
- собівартість одиниці товару.

В інших галузях ці фактори ідентичні за змістом, тому виділяють три узагальнюючі фактори: обсяг, ціна і собівартість. Обсяг продажів пропорційний ціні, а собівартість — обернено пропорційний. Ці фактори окремо та разом впливають на фінансові результати. Їх сукупний вплив відображається в сукупності факторів класифікації та структури продукції (послуг, робочих місць). Категоріальний чинник проявляється у встановленні набору товарів, робіт і послуг з різними цінами і вартістю.

Очевидно, що зміна одного продукту на інший (з іншим рівнем рентабельності) може призвести до збільшення або зменшення загального прибутку. Звичайно, компанії прагнуть виробляти найбільш прибуткову продукцію з метою максимізації прибутку, але необхідність утримання певної ніші на ринку диктує виробництво менш прибуткової продукції.

Дія структурних факторів за своєю природою подібна до дії класифікації. Але в цьому випадку змінюється не найменування товарів (робіт, послуг), а

частка окремих із них у загальному обсязі виробництва. Збільшення частки більш маржинальних товарів (техніки, послуги) за рахунок нижчої маржинальності призводить до збільшення загального прибутку, і навпаки. Водночас, оскільки структура виробництва та надання послуг визначається ринковим попитом, можливості компаній впливати на прибуток дуже обмежені.

Фактори кількості, ціни та вартості мають узагальнений характер. Вони в кінцевому підсумку відображають показники виробництва продукції. У свою чергу, на них впливає низка основних факторів. Цей вплив є системним і пов'язаний із взаємозв'язком факторів. Прибуток і збитки підприємства визначаються на основі балансу. [45, с. 297-301]

Прибуток формується при реалізації продукції (робіт, послуг) і пов'язаний з двома факторами: розміром прибутку від готової продукції та змін у частці прибутку від нереалізованої продукції. Рентабельність якості готової продукції визначається трьома загальними показниками: випуском, ціною і затратами на виробництво продукції.

Обсяг виробництва визначається трьома групами факторів, що характеризують елементи виробничого процесу, а саме: основними фондами, працею, використанням фізичних ресурсів. Кожен напрямок виділяє два види факторів - екстенсивні та інтенсивні..

До екстенсивних факторів відносяться фондо- і матеріалозабезпеченість і чисельність працівників, до інтенсивних — фондо- і матеріаловіддача, продуктивність праці. Фінансування відображає фінансову достатність виробничого процесу. Характеризується ліквідністю фондів, тобто введенням нових виробничих потужностей і заміщенням застарілих активів та структурою активів, що гарантує всі етапи виробництва продукції. Дохід фонду залежить від технічного стану основних фондів, який характеризується ступенем матеріального і духовного зносу, а також від ефективності використання фондів. Щоб визначити як використовуються основні засоби виходимо зі змінних коефіцієнтів і відсутності часткових втрат. Вплив факторів праці визначається кадровим складом і продуктивністю праці. Штатний розпис

характеризується чисельністю людей, яка визначається їх мобільністю (набір, звільнення) і структурою трудового колективу (робітники, службовці, керівники, обслуговуючий персонал тощо). [43, с. 25-35]

Використання матеріальних ресурсів залежить від матеріальної забезпеченості і матеріального випуску. Матеріальна забезпеченість визначається регулярністю надходження матеріальних ресурсів, наявністю достатньої ліквідності для їх придбання, участю банківських кредитів у господарському обороті. Матеріальна продуктивність залежить від раціонального використання матеріальних коштів, тобто виробництва готової продукції.

Ціна є визначальним фактором фінансових показників. Це залежить від внутрішніх і зовнішніх факторів. Виробнича собівартість одиниці продукції та прибутковість є невід'ємними факторами ціноутворення. Підприємства зосереджують свої зусилля на мінімізації витрат і оптимізації рентабельності. Завжди рекомендуються нижчі рівні вартості. Однак це не слід робити на шкоду якості, оскільки це може призвести до зниження продажів. З одного боку, рівень рентабельності повинен забезпечувати достатні фінансові ресурси для підприємства, а з іншого — не повинен призводити до різкого зростання цін, що також негативно позначиться на збуті.

Крім ціни, є основні ринкові фактори — попит і пропозиція, або макроекономічні фактори. Проблема управління цінами полягає в узгодженні внутрішніх і зовнішніх факторів. Водночас мінімізація собівартості полягає в хеджуванні цінового ризику, тобто рівень собівартості має бути таким, щоб навіть у разі несподіваного падіння ринкової ціни підприємство могло отримати певний прибуток, а якщо значно зменшується, втрати будуть мінімальними.

На собівартість впливають два фактори: технічно-економічні, структурні. Структурні фактори показують такі складові собівартості: витрати на сировину, матеріали, витрати на незавершене виробництво, паливо та енергію, заробітну плату та нарахування на неї та інші витрати. До техніко-економічних факторів,

що характеризують формування собівартості кожного фактора, належать собівартість (матеріалоемність, енергоемність, трудомісткість тощо) та його вартість (ціна матеріалів, сировини, енергоносіїв, заробітна плата тощо). Спроможність характеризується кількістю сировини, енергії, заробітної плати та інші елементи, що використовуються для виробництва відповідних товарів, робіт і послуг підрозділу. Здатність знизити собівартість є головним чинником зниження собівартості, тому що фактор собівартості є зовнішнім фактором, звичайно, підприємство вибирає найбільш вигідні умови постачання.

Комплекс факторів відображає вплив певних економічних тенденцій на фінансові показники. Вони діють не самі по собі, а завдяки певним техніко-економічним факторам. Причому цей вплив може відбуватися одночасно через декілька техніко-економічних факторів, тобто комплексно. Комплекс факторів, що впливають на прибуток, включає: технологічні вдосконалення у виробництві, підвищення ефективності виробництва та покращення якості продукції.

Вплив удосконалення технології виробництва на прибуток досить складний. Розробка та впровадження нового обладнання та сучасних технологій вимагає значних капіталовкладень, що відображається у збільшенні витрат. Кінцевий фінансовий результат є головний, він відображається в тому, що зростання доходів від збільшення кількості виробничого обладнання має випереджати зростання витрат. Безпосередній вплив удосконалення технології виробництва на прибуток досягається підсумовуванням техніко-економічних факторів: збільшення обсягу виробництва, певне зростання цін. Рівень витрат може збільшуватися або зменшуватися. При цьому підвищення рівня собівартості має супроводжуватися покращенням якісних характеристик продукції, техніки та послуг.

Підвищення ефективності виробництва може бути досягнуто як шляхом технологічного вдосконалення, так і на основі більш раціонального використання наявного виробничого потенціалу. Це в першу чергу забезпечується вдосконаленням системи управління виробничим процесом. В

результаті забезпечується матеріало- і капіталовіддача, підвищується продуктивність праці, що сприяє збільшенню обсягів виробництва і зниженню собівартості продукції.

Тож, фінансові показники виникають за допомогою широкого кола факторів, які відображають різні сфери господарської діяльності підприємства. Водночас поділяти ці фактори на основні та другорядні недоцільно і неможливо. Кожен з них може забезпечити високий рівень прибутку і завдати значних збитків.

1.3.Методика оцінки управління фінансовими результатами підприємства

Головною метою сучасної економічної теорії є забезпечення максимізації добробуту власників бізнесу, включаючи максимізацію ринку. Цю позицію поділяють багато сучасних вчених у галузі управління доходами, оскільки, на їхню думку, вона найкраще відповідає економічним інтересам власників бізнесу.

Ключовим завданням в управлінні фінансами компанії є досягнення та подальше забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності компанії в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Водночас стверджується, що фінансово-господарська діяльність підприємства має забезпечувати зростання добробуту його власників. Це буде неможливо без належного вирішення ряду повсякденних проблем управління фінансових показників бізнесу.

Таким чином, забезпечення ефективності фінансового менеджменту підприємства пов'язане з обґрунтуванням, розробкою та впровадженням відповідної моделі управління фінансовими результатами як цілісної системи прогнозування, планування та контролю процесу формування та розподілу фінансових результатів підприємства в період його та підприємницька діяльність.

Специфіка фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання зумовлює об'єктивну необхідність виділення функції та організаційної ланки у

фінансовому менеджменті, спрямованих на управління фінансовими результатами діяльності суб'єкта господарювання з метою розвитку, підтримки та підвищення конкурентоспроможності у короткостроковій перспективі.

Управління фінансовою діяльністю – це система правил і методів формулювання та реалізації управлінських рішень у всіх основних аспектах створення, розподілу та використання підприємств. [14, с. 76-83]

Прибуток, як позитивний фінансовий результат діяльності підприємства, є ефективним фінансовим показником, і не може бути безпосередньо використаний як безпосередній об'єкт управління, необхідно через управління прибутком сформувати важіль впливу на величину прибутку.

Це дає змогу ідентифікувати декілька структурних елементів, що призводить до повної системи управління прибутком, а саме:

1. Управління фінансовим результатом на етапі його складання:

- управління дохідною частиною підприємства;
- управління витратною частиною підприємства.

2. Управління фінансовим результатом на етапі його використання.

У цьому контексті постає питання забезпечення узгодженості у прийнятті, підтримці та реалізації управлінських фінансових рішень за різними напрямками реалізації управління прибутком підприємства. Організаційне вирішення цієї проблеми здійснюється в рамках конкретизації мети та завдань управління прибутком суб'єкта господарювання, визначення доцільності використання окремих методів управління прибутком для вирішення поставлених завдань.

Системними складовими моделі управління прибутком підприємства є мета і завдання цього управління. Ефективність моделі управління прибутком і управління фінансами в цілому залежить від чіткості її формулювання.

I. Бланк також пов'язує мету управління прибутком із максимізацією добробуту власників компанії в поточному та майбутніх періодах. Ця мета спрямована на забезпечення одночасного узгодження інтересів власників з

інтересами держави та інтересами персоналу підприємства. Виходячи з цього науковці ставлять завдання. Деякі з них:

- забезпечити максимізацію генерованого підприємством прибутку, що відповідає ресурсному потенціалу та кон'юктурі ринку;
- забезпечити оптимальне співвідношення між рівнем отриманого прибутку та рівнем прийняттого ризику;
- забезпечення високої якості отриманого прибутку;
- забезпечити виплату необхідного рівня доходу від інвестиційного капіталу власнику бізнесу;
- відповідно до завдань розвитку підприємства на наступному етапі за рахунок прибутку забезпечити формування достатніх фінансових ресурсів;
- забезпечити постійне зростання ринкової вартості підприємства.

Процесом управління прибутку розглядається як система принципів і методологій формування та реалізації управлінських рішень щодо забезпечення формування та розміщення фінансових ресурсів, що дозволить підприємству розвивати прибуток і капітал на основі зростання при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності, а також забезпечення та підтримання фінансової рівноваги підприємства. Основою ефективної роботи запропонованої системи управління прибутком є злагоджена, цілеспрямована та взаємодоповнююча робота всіх складових системи.

На основі політики управління, прибуток базується на: запланованій кількості господарських операцій, інвестиційній та фінансовій діяльності, цільових показниках, сформульованих у процесі формування політики управління прибутком, поточній системі ставок оподаткування, результатах аналізу прибутку за попередній період, результатах аналізу прибутку за попередній період.

Основою управлінської інформаційної бази є показники фінансового обліку, на основі яких здійснюється комплексний аналіз, прогнозування та поточне планування результатів діяльності.

Зростанню прибутку та якості сприяють стандартизовані процедури ведення фінансового обліку, встановлені нормативними терміни надання показників, високий рівень їх достовірності. Основним видом поточного плану є план доходів і витрат операційної діяльності, який призначений для отримання чистого прибутку від операційної діяльності.

В умовах ринкових відносин необхідно резервувати кошти під ризикові операції, що призводять до недоотримання прибутку від операційної діяльності. Тому при використанні чистого прибутку підприємства повинні створювати фінансові резерви, а саме фонди ризику. Усі поточні плани відображають показники формування та використання прибутку та складаються щоквартально та щорічно.

Крім існуючих систем планування, бізнес розробляє системи оперативного планування, метою яких є розробка систем бюджетування.

Бюджет деталізує виконання поточного плану та є основним плановим документом, який повідомляється різним центрам відповідальності. Практика показала, що ефективне планування можливе лише в процесі аналізу показників прибутку та його якості з урахуванням наявного досвіду та попередніх результатів, встановлених причинно-наслідковим шляхом.

Загалом стратегія – це широкий набір незалежних, пов'язаних дій, виконання яких необхідне, щоб досягнути визначеної довгострокової мети шляхом розподілення ресурсів. Таким чином, дана стратегія дозволяє визначити особливості та основні параметри формування та впровадження моделей керування прибутком конкретної фірми. [33, с. 93-96]

Основним показником управління прибутком є показник рентабельності, який показує результати фінансової та господарської діяльності підприємства та затрати, пов'язані з одержанням цих результатів.

Багато науковців вважають, що в умовах ринкової економіки основним напрямом забезпечення успіху та реалізації цілей управління підприємством є управління якістю прибутку. Процес управління ним здійснюється шляхом

виконання таких функцій: планування, прогнозування, аналізу, організації, мотивації та контролю. [33, с.93-96]

Залежно від завдання та періоду оцінювання цей показник може вимірюватися як фактичне, планове чи нормативне значення.

Взагалі, оцінка якості прибутку компанії базується на певній системі показників і стандартів, проводить кількісну оцінку якості прибутку підприємства з урахуванням фінансових методів і коефіцієнтів.

Якісним критерієм оцінки якості прибутку на стадії використання є умова гармонійного задоволення інтересів власників підприємства та працівників шляхом дотримання оптимальної пропорції використання чистого прибутку. Кількісним стандартом оцінки має бути зростання комплексних показників економічної вигоди підприємств.

Збільшення прибутку можливе лише за умови злагодженої дії всіх елементів системи та вдосконалення наявних інструментів управління.

Стале зростання фінансових показників потребує ефективних механізмів управління якістю прибутку, які допоможуть сформулювати та реалізувати ефективні конкурентні стратегії корпоративного розвитку. Гнучкість у плануванні прибутку необхідна і в кризових ситуаціях, коли важливо не упустити нові можливості, швидко прорахувати наслідки та прийняти ефективні управлінські рішення.

Перехід нашої економіки до ринкових відносин вимагає максимально ефективного управління фінансовими ресурсами, що в свою чергу безпосередньо залежить від ефективності прийнятих методів управління. Водночас визначився розвиток фінансового менеджменту в Україні. Враховуючи особливості управління фінансовими ресурсами в умовах сьогодення України, необхідно розширити перелік, перш за все, тих методів управління, які можна успішно застосовувати на практиці. На основі аналізу літературних джерел розглянуто схему класифікації управління фінансовими ресурсами підприємств на традиційні та прогресивні підходи та зроблено певні висновки, основний матеріал яких викладено нижче.

Прогресивний метод управління фінансовими ресурсами компанії заснований на використанні цінних паперів з широким портфелем функцій, пропонуючи компаніям широкий спектр можливостей доступу до національних і міжнародних фінансових ринків.

Однак застосування цих передових методів управління фінансовими ресурсами у вітчизняній господарській діяльності є дуже обмеженим або неможливим через:

- низька інвестиційна привабливість бізнесу, що перешкоджає успішному розміщенню емісійних цінних паперів;

- доступ до міжнародних фінансових ринків, переважно великі корпорації;

- випуск цінних паперів тягне за собою значні накладні витрати, що знижує економічну ефективність, залучені кошти з фондового ринку;

- персонал корпоративних фінансових служб не має необхідних знань і навичок для застосування конкретних методів управління фінансовими ресурсами.

Традиційний метод управління фінансовими ресурсами, характеризується тим, що вітчизняні підприємства збільшують свій позиковий капітал за рахунок залучення банківських позик, але стримуються обмеженими кредитними ресурсами, високими витратами на використання та високими кредитними та валютними ризиками. З моєї точки зору, система управління фінансовими ресурсами підприємства повинна включати три основні підсистеми: управління формуванням фінансових ресурсів, управління використанням фінансових ресурсів та управління структурою фінансових ресурсів.

Для створення ефективної корпоративної системи управління фінансовими ресурсами рекомендується враховувати наступні вимоги: наявність причинно-наслідкового зв'язку між елементами системи; динамічність, здатність змінювати стан якості; наявність параметра, вплив якого може змінюватися, хід господарського процесу.

Висновки до розділу 1

Функціонування будь-якого підприємства протягом певного періоду часу характеризується такими кінцевими показниками, як фінансові результати. Діяльність будь-якої організаційно-правової форми підприємництва полягає в отриманні прибутку від фінансово-господарської діяльності, що є її основною метою.

Прибуток – це показник, який найкраще відображає ефективність виробництва, якість і обсяг продукції, рівень продуктивності праці та собівартість. Вивчення поняття «фінансові результати» дозволяє керівництву компанії отримати детальну інформацію про фінансовий стан, прибутковість і конкурентоспроможність ринку товарів і послуг.

Фінансові результати є складною категорією економіки, її дослідженню, розвитку та вимірюванню присвячено багато економічних теорій, які визначаються та визнаються відповідно до рівня розвитку продуктивності та виробничих відносин, а також потреб економічного розвитку.

У деяких користувачів це визначається умовами відтворення сучасного суспільства. Багатогранний характер завдання диктує багато способів визначення та визнання прибутку компанії.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно - економічна характеристика ПВФ «Агроцентр»

Приватна виробнича фірма «Агроцентр» (ПВФ «Агроцентр») була зареєстрована 7 вересня 1999 року на підставі Закону України «Про підприємницьку діяльність» від 7 лютого 1991 року № 698-ХІІ, розташоване в м. Дніпро. Підприємство є одним із провідних сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області, продукція якого користується попитом на ринку сільськогосподарської продукції. Основним видом діяльності підприємства є вирощування та реалізація сільськогосподарських культур, особливо продовольчих, досліджуване господарство також займається вирощуванням та реалізацією продукції тваринництва, тобто свинарством. Але основним видом діяльності є вирощування рослинної продукції.

Основна мета господарства — збільшення виробництва зернових і олійних культур на основі раціонального використання землі, підвищення родючості земель. Господарство працює в умовах самофінансування та самоокупності. Усі витрати господарство оплачує за рахунок власних доходів. У 2021 році приватна виробнича фірма «Агроцентр» вже володіє 8702 га землі, всі вони використовуються для ведення сільськогосподарського виробництва.

Земля є основним засобом виробництва для сільського господарства. Кількість виробленої сільськогосподарської продукції залежить від раціональності її використання.

Приватне виробниче підприємство «Агроцентр» розташоване в степовому регіоні України. Основну площу землекористування господарства займають чорноземи: звичайні малогумусні ґрунти, їх змиті та незмиті різновиди. Вони мають гідрофізичні, фізико-хімічні та агрохімічні властивості, корисні для сільського господарства.

Сільськогосподарське виробництво характеризується стандартизацією діяльності, основним засобом виробництва якої є земля (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка складу та забезпеченості земельними угіддями ПВФ «Агроцентр»

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. у % до 2017 р.
Загальна земельна площа, га	8160	9365	8274	9516	8702	106,6
в т.ч. с.г. угідь	8160	9365	8274	9516	8702	106,6
з них ріллі	8058	9212	8160	9377	8596	106,6
пасовищ	102	153	114	139	106	103,9
Середня кількість працівників, осіб	318	292	288	275	254	79,9
Приходиться на 1 робітника, га:						
- с/г угідь	25	32	28	35	34	136
- ріллі	24	31	27	34	33	137,5

За даними річного звіту визначаємо склад і структуру угідь, тобто питому вагу окремих видів угідь до загальної площі господарства. Проаналізуємо склад та структуру земельних угідь ПВФ «Агроцентр» у динаміці за 2017 - 2021 роки.

Проаналізувавши динаміку складу та забезпеченості земельними угіддями ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021рр., можна зробити висновок, що впродовж досліджуваного періоду, площа сільськогосподарських угідь, площа ріллі коливалась, але у 2021 році, порівняно з 2018р., 2020 рр., загальна земельна площа ПВФ «Агроцентр» дещо зменшилась. Середня кількість працівників у 2021 році порівняно з 2017 роком зменшилась майже на 20%. Причиною цього могло стати зменшення площі сільськогосподарських угідь на підприємстві або ж придбання обладнання для автоматизації праці.

Виробничі засоби - засоби виробництва, які мають вартість і використовуються безпосередньо у процесі виробництва для виготовлення продукту. Засоби виробництва поділяються на постійні та змінні.

Основні засоби підприємства - це засоби праці, які мають вартість і функціонують у виробництві у формі постійного споживання протягом

тривалого часу, а їх вартість переноситься на вартість продукції в процесі своєї роботи.

Оборотний капітал — це частина засобів виробництва, яка існує у вигляді певної групи предметів праці, елементи яких у кожному виробничому циклі повністю споживаються, змінюють або повністю втрачають свою натуральну форму і всю свою вартість переводять у собівартість закінченого продукту.

Пропонуємо розглянути динаміку основних та оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективності їх використання в ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективності їх використання в ПВФ «Агроцентр»

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021 р. до 2017 р., %
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	41976	54360	65038	71009	70822,5	168,7
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн.	167371,5	222152	151867	123061,5	226318,5	135,2
Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	114,4	180,5	186,1	146,2	123,9	108,3
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного працівника, тис. грн.	132	192,4	225,8	258,2	278,8	211,2
Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних засобів, грн.	319,8	292,9	250,5	236,8	281,8	88,1
Фондомісткість 100 грн. валової продукції, грн.	31,3	34,1	39,9	42,2	35,5	113,4
Вартість оборотних фондів в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	205,1	237,2	187,2	129,3	260,1	126,8

Проаналізувавши дану таблицю можна зробити висновок, що показники мають позитивну динаміку і у 2021 році порівняно з 2017 роком відбулося зростання ефективності використання основних та оборотних фондів, а саме : фондозабезпеченість зростає на 8,3%, фондоозброєність зростає у 2 рази, вартість оборотних фондів – збільшилась на 26,8%, фондомісткість збільшилась на

13,4%, проте фондвіддача – зменшилась на 11,9%, це може вказувати на те, що підприємство дуже швидкими темпами оновлює основні засоби.

Товари - це ті частини загального продукту, які продаються за межами фірми різним споживачам. Визначається в натуральній і вартісній (валютній) формі. На кожному підприємстві собівартість товару розраховується виходячи з поточної відпускної ціни, а її рівень залежить від таких факторів, як канали та умови реалізації продукції, якість, кон'юнктура ринку. Грошовий дохід, отриманий від реалізації товарів, називається грошовим доходом або грошовим доходом підприємства.

Це важливий показник економічної діяльності, за яким визначається прибуток для кожної галузі та для бізнесу в цілому. Розглянемо склад і структуру товарної продукції в ПФ «Агроцентр» (додаток А).

Проаналізувавши склад і структуру товарної продукції даного підприємства за 2017-2021 рр., можна зробити висновок, що провідну роль у господарстві займає рослинництво, а саме соняшник та пшениця, у свою чергу у тваринництві вагоме місце займає вирощування птиці та іншої продукції тваринництва.

Пропозиція трудових ресурсів впливає на процес виробництва. Особливо в залежності від кадрового забезпечення та ефективності використання підприємства залежать, обсяг і своєчасність виконання всіх робіт, використання устаткування, машин, механізмів і отриманий обсяг продукції, собівартість, прибуток та інші економічні показники (табл.2.3).

Аналізуючи динаміку трудових ресурсів в ПФ «Агроцентр» за 2017-2021рр. можна зробити висновок, що валова продукція в досліджуваній період відображає позитивну тенденцію зростання. У 2021 році порівняно з 2017 роком валова продукція зросла майже удвічі, це означає, що підприємство раціонально використовує свої ресурси для отримання позитивного результату. Однак за аналізований період поступово зменшувалась середньорічна кількість працівників і у 2021 році порівняно з 2017 роком стало 254 особи, що на 20% менше, внаслідок придбання обладнання для автоматизації роботи.

Таблиця 2.3

Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання в ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2017 р., %
Валова продукція, тис. грн.	134255	159209	162912,5	168190,8	199616	148,7
в т.ч. в рослинництві	73947,9	83458,9	95986,7	99341,5	113536,1	153,5
в тваринництві	60307,1	75750,1	66925,8	68849,3	86079,9	142,7
Середньорічна кількість працівників, осіб, всього:	318	292	288	275	254	79,9
в т.ч. в рослинництві	174	148	155	143	135	77,6
в тваринництві	144	144	133	132	119	82,6
Річна продуктивність праці, тис. грн., всього:	422,2	545,2	565,7	611,6	785,9	186,1
в т.ч. в рослинництві	425	564	619,3	694,7	841	197,9
в тваринництві	418,8	526	503,2	521,6	723,4	172,7

Проте, зменшення працівників ніяк не відобразилось на річній продуктивності праці, а навпаки з кожним роком вона почала зростати, і у 2021 році порівняно з 2017 роком річна продуктивність збільшилась на 86,1%.

Під продуктивністю праці розуміють здатність за певну роботу (працю конкретного працівника) протягом одиниці робочого часу виробити потрібну кількість продукту або виконання потрібного об'єму роботи. З наведеного визначення зрозуміло, що підвищення праці в кінцевому підсумку зводиться до економії відпрацьованого часу. Оскільки, чим менше часу потрібно на виробництво продукту, тим більше годин роботи можна витратити на збільшення виробництва того самого чи іншого продукту.

У міру того, як робочий час, необхідний для виробництва одиниці продукту, зменшується, його собівартість падає (за інших рівних умов), тому прибутковість фірми зростає, а її конкурентоспроможність зростає. Таким чином, із зростанням продуктивності праці фірми збільшують процес надання вільного часу працівникам для іншої діяльності на виробництві.

2.2. Аналіз формування фінансових результатів ПВФ «Агроцентр»

Аналіз формування фінансових результатів діяльності – це комплекс дій, спрямованих на вивчення та виявлення можливих недоліків у управлінні підприємством та надання інформації, необхідної для управління операціями, щоб підвищити ефективність економічної діяльності.

Важливість аналітики полягає в тому, що компанії необхідно ефективно керувати доходами та витратами, щоб збільшити прибутки та покращити прибутковість.

При аналізі фінансових результатів бізнесу можна використовувати різні техніки, методології та моделі. Кількість і широта їх застосування залежить від визначених цілей аналізу і визначається його завданням у кожному конкретному випадку. Дохід підприємства — фінансовий ресурс, утворений виробництвом і реалізацією товарів, що забезпечує кругообіг основного та оборотного капіталу.

Аналізуючи фінансову діяльність компанії, більше уваги приділяється динамічному розгляду структури доходів і формування прибутку. Це пояснюється тим, що прибуток є основним показником корпоративної діяльності та джерелом надходжень до державного бюджету, якому сприяє податкова система. Проаналізуємо динаміку складу доходів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021рр. (табл.2.4). Проаналізувавши динаміку складу доходів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021рр. можна зробити висновок, що у 2021 р. порівняно з 2017 р. доходи зросли майже у 3 рази, тобто можна побачити, що чистий дохід від реалізації продукції збільшився у 3 рази, інші операційні доходи збільшились у 2 рази, інші фінансові доходи у 2021 році зовсім відсутні, інші доходи зросли у 4 рази. Аналізуючи динаміку змін чистого доходу від реалізації продукції, можна зазначити, що у 2018 році порівняно з 2017 роком дана стаття зросла у 2,7 рази, що є дуже позитивним для підприємства.

Таблиця 2.4

Динаміка складу доходів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., тис.грн.

Стаття	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2017 р.,%
Чистий дохід від реалізації продукції	67892	187778	205190	171729	203083	300
Інші операційні доходи	22972	35763	10089	16600	52043	226,5
Інші фінансові доходи	204	54	83	52	-	-
Інші доходи	309	151	680	1031	1331	430,7
Разом	91377	223746	216042	189412	256457	280,6

У 2019 році чистий дохід дорівнював 205190 тис.грн., що на 9% більше, ніж у попередньому році. Проте у 2020 році дохід зменшився, це могло бути спричинено неповною реалізацією наявної продукції, внаслідок зavelикої ціни та малого попиту. Однак вже у 2021 році справи підприємства йдуть на краще і чистий дохід збільшується на 18% порівняно з попереднім роком.

На основі вищезазначених даних, хотілося б запропонувати вашій увазі, динаміку структури доходів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. (рис.2.1).

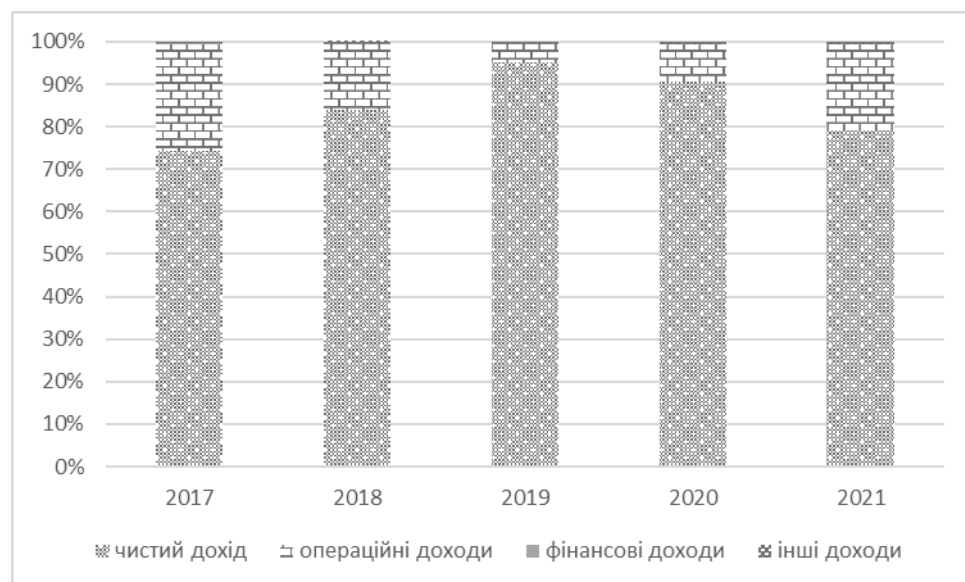

Рис.2.1. Динаміка структури доходів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.,

%

Аналізуючи динаміку змін чистого доходу від реалізації продукції, можна зазначити, що у 2018 році порівняно з 2017 роком дана стаття зросла у 2,7 рази, що є дуже позитивним для підприємства. У 2019 році чистий дохід дорівнював 205190 тис.грн., що на 9% більше, ніж у попередньому році. Проте у 2020 році дохід зменшився, це могло бути спричинено неповною реалізацією наявної продукції, внаслідок зavelикої ціни та малого попиту. Однак вже у 2021 році справи підприємства йдуть на краще і чистий дохід збільшується на 18% порівняно з попереднім роком.

Розглянувши динаміку структури доходів ПФФ «Агроцентр» можна зробити висновок, що основну частину доходів займає саме чистий дохід від реалізації продукції, у 2017 р. він займає – 74,3%, у 2018 р. – 83,9%, у 2019 р. – 95%, у 2020 р. – 90,7%, у 2021 р. – 79,2%. Найменшу частину займають інші фінансові доходи і з кожним роком їх відсоток у структурі зменшується і вже у 2021 р. вони вже зовсім відсутні та дорівнюють нулю.

Даний графік дає змогу спостерігати позитивну динаміку доходів підприємства, хоч у 2020 році доходи і зазнавали проблем через нестабільну економіку в країні у зв'язку із епідемічною ситуацією, проте вже у 2021 році підприємству вдалося збільшити свої доходи і закріпити своє положення на ринку.

Невід'ємною частиною виробництва є витрати підприємства за допомогою яких виготовляється продукція.

Витрати - це кількість виробничих факторів (матеріальних, фінансових, трудових ресурсів), які споживаються фірмою для здійснення господарської діяльності, яка приносить прибуток у грошовому вираженні та максимізує добробут власників.

Усі витрати підприємства можна умовно розділити на дві частини:

1) поточні витрати, пов'язані з вирішенням таких питань, як заготівля, транспортування і зберігання сировини і матеріалів, утримання матеріально-технічної бази, утримання персоналу та ін.;

2) довгострокові (інвестиційні) витрати, пов'язані з вирішенням стратегічних завдань підприємства, таких як нове будівництво, реконструкція або придбання нових заводів, придбання нової техніки та обладнання тощо.

Господарські витрати входять до собівартості виробленої продукції.

Економічний зміст собівартості продукції відображається в таких аспектах:

1) це комплексний економічний показник, що включає вартість витрачених виробничих матеріалів, заробітну плату працівників компанії та частину прибутку, що використовується на соціальне страхування;

2) це важливий узагальнюючий показник для характеристики ефективності діяльності підприємства;

3) в якості основи для ціни продукту та його нижньої межі процес відтворення для виробника гарантує виробництво. Тобто підприємство не може встановити ціну, нижчу за собівартість, щоб уникнути збитків.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» собівартість виробленої продукції включає:

- собівартість продукції, реалізованої за певний період;
- нерозподілені постійні загальновиробничі затрати;
- високі затрати виробництва.

До собівартості продукції входять:

1) прямі матеріальні витрати, включаючи сировину і основні матеріали, напівфабрикати і комплектуючі, допоміжні матеріали, які можуть відноситись до конкретних об'єктів затрат;

2) прямі витрати на оплату праці, включаючи заробітну плату та інші виплати працівникам, зайнятим для виробництва продукту, можна безпосередньо віднести до конкретних об'єктів витрат;

3) інші прямі витрати включають усі інші виробничі витрати, які безпосередньо відносяться до конкретного об'єкта витрат, включаючи орендну плату, амортизацію тощо;

4) загальновиробничі витрати, що включають затрати у менеджменті виробництвом (оплата роботи цехів, цехових засобів управління), амортизація основних фондів загального призначення виробництва, затрати на вдосконалення технологій та організацій виробництва, комунальне господарство та інші затрати для виробничих ділянок. Проаналізуємо динаміку складу витрат ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка складу витрат ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., тис.грн.

Стаття	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2017 р., %
Собівартість реалізованої продукції	49806	109847	150028	131804	138172	277,4
Адміністративні витрати	6522	8498	8675	7465	8595	131,8
Витрати на збут	4819	7807	7722	5441	9421	195,5
Інші операційні витрати	47779	78770	54230	42680	32850	68,7
Фінансові витрати	7647	7582	10927	6492	4990	65,2
Інші витрати	458	519	474	3164	5878	1283,4
Разом	117031	213023	232056	197046	199906	170,8

Розглянувши динаміку складу витрат ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., можна зробити висновок, що у 2021 році порівняно з 2017 роком, витрати ПВФ «Агроцентр» зросли на 70,8%, це було спричинено тим, що собівартість реалізованої продукції зросла майже у 3 рази, а інші витрати зросли аж у 12 разів. Коли обсяг виробництва зростає, зростає і попит на сировину та матеріали, які використовуються у виробництві, відповідно таким чином, будуть і збільшуватися витрати підприємства задля виготовлення та реалізації продукції.

На основі вищезазначених даних, хотілося б запропонувати вашій увазі, динаміку структури витрат ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. (рис.2.2).

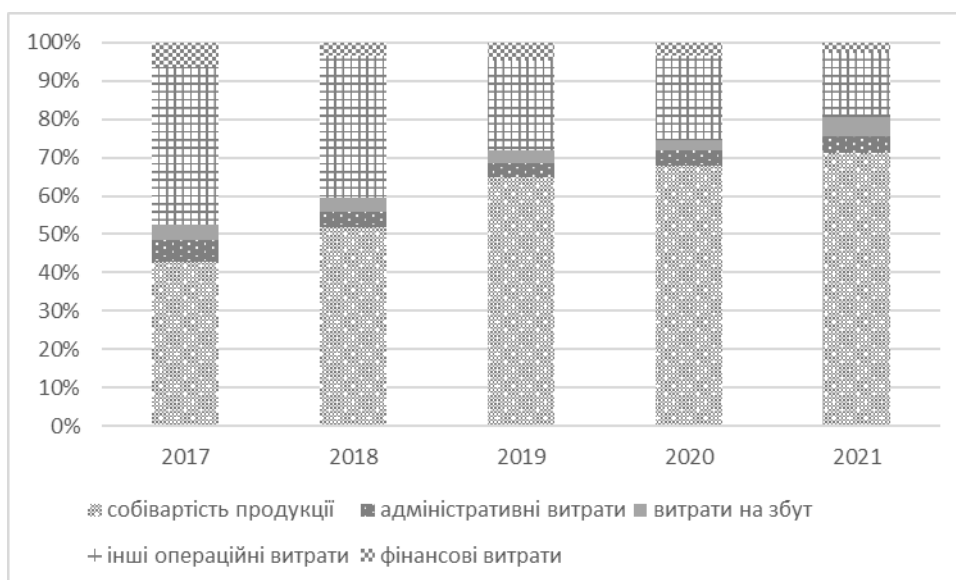

Рис. 2.2. Динаміка структури витрат ПВФ «Агроцентр», %

Аналізуючи структуру витрат можна зазначити, що основну частину займають, собівартість реалізованої продукції та інші операційні витрати. Проаналізувавши графік, також можна сказати, що у 2018 р. порівняно з 2017 р. собівартість реалізованої продукції зростає вдвічі, а ще через рік порівняно з 2017 р. зростає майже на 50% через підвищення цін на сировину та матеріали.

Операційні витрати — це повсякденні витрати компанії на ведення бізнесу, виробництво товарів і надання послуг.

Сума операційних витрат і капітальних інвестицій становить витрати компанії і не включається до прямих витрат на продукцію або послуги компанії на ринку.

У випадку підприємств, операційні витрати включають, зокрема, оренду офісних приміщень, комунальні послуги компанії, витрати на рекламу, дослідження та розробки, витрати на ліцензування та страхування, витрати на проїзд та транспортування, зовнішніх юристів та аудиторів, зарплату співробітників тощо.

Для більш детального розуміння витрат підприємства було проведено аналіз складу елементів операційних витрат ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка складу елементів операційних витрат ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021рр., тис.грн.

Назва статті	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. у % до 2017 р.
Матеріальні затрати	85220	96850	93514	77476	110221	129,3
Витрати на оплату праці	16545	21684	27650	25574	29588	178,8
Відрахування на соціальні заходи	3437	4504	6178	5687	6599	192
Амортизація	7168	6690	8393	11069	13463	187,8
Інші операційні витрати	32003	32844	42124	39896	41027	128,2
Разом	144373	162572	177859	159702	200898	139,1

На основі вищезазначених даних, хотілося б запропонувати вашій увазі, динаміку структури елементів операційних витрат ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. (рис.2.3).

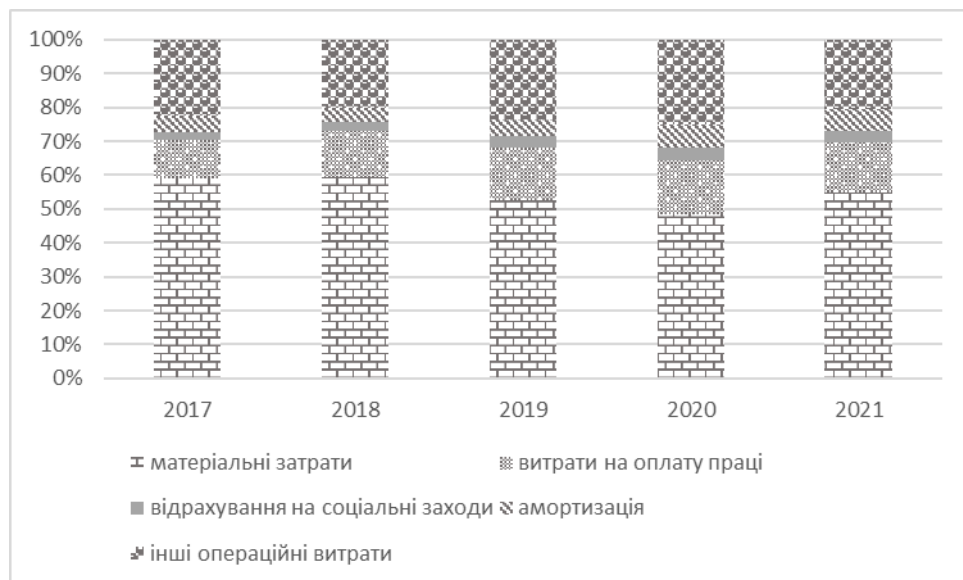

Рис.2.3 Динаміка структури елементів операційних витрат ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Проаналізувавши таблицю складу елементів операційних витрат ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021рр., можна зробити висновок, що найбільшу частину

серед них займають матеріальні витрати, інші операційні витрати та витрати на оплату праці, порівняно з іншими витратами, які є менш значними. Також спостерігається поступове зростання усіх показників, це вказує на те, що купується обладнання для виробництва, бо як бачимо зростають матеріальні затрати та амортизація, підіймається заробітна плата для працівників, на це вказує збільшення витрат на оплату праці та збільшується вартість матеріалів та сировини для виготовлення продукції, це ми спостерігаємо і розуміємо, внаслідок збільшення інших операційних витрат.

Проаналізувавши динаміку структури операційних витрат можна побачити, що у 2021 році порівняно з 2017 роком достатньо зросли витрати на оплату праці, можемо припустити, що це спричинено підвищенням заробітної плати та можливих премій для мотивації працівників, щоб збільшити продуктивність праці і відповідно обсягів виробництва. Також досить зросла амортизація у 2021 році, це може бути внаслідок оновлення основних засобів.

ПВФ «Агроцентр» за 5 років мала як прибутки, так і збитки. Такі результати спричинені тим, що зростали витрати на собівартість реалізації продукції, адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати. Також, це можна пояснити тим, що прибутки використовувалися на виготовлення продукції, а її не вдалося повністю реалізувати(рис.2.4).

Проаналізувавши динаміку чистого прибутку (збитку), собівартості реалізованої продукції, чистий дохід підприємства ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., можна зазначити, що підприємство за 5 років мала як прибутки, так і збитки. Такі результати спричинені тим, що зростали витрати на собівартість реалізації продукції, адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати. Також, це можна пояснити тим, що прибутки використовувалися на виготовлення продукції, а її не вдалося повністю реалізувати. Однак, можна побачити, що чистий дохід від реалізації продукції переважає над собівартістю реалізованої продукції, що говорить про позитивну динаміку підприємства.

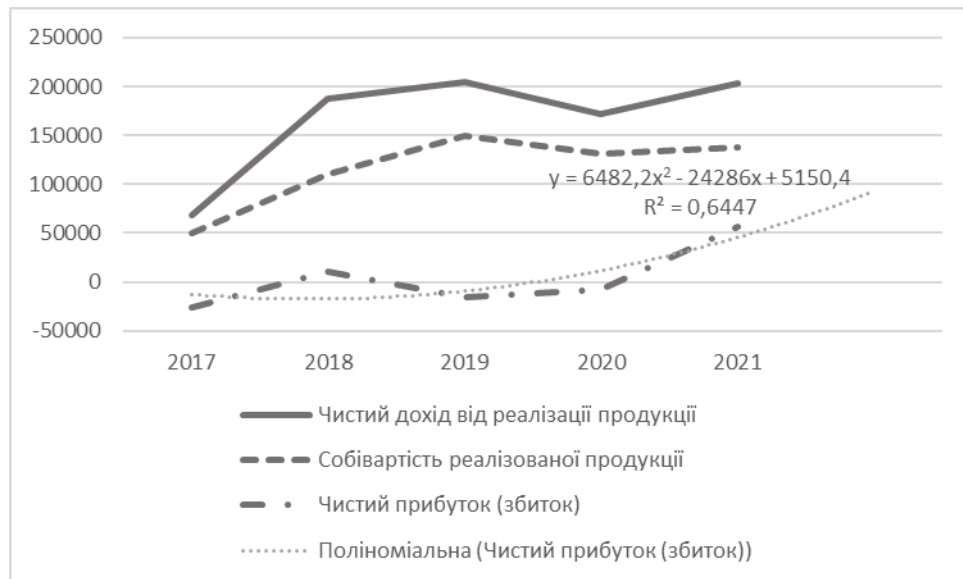

Рис.2.4. Динаміка чистого прибутку (збитку), собівартості реалізованої продукції, чистого доходу ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., тис.грн.

Розглянувши дані ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., аналізуючи динаміку змін чистого доходу від реалізації продукції, можна зазначити, що у 2018 році порівняно з 2017 роком дана стаття зросла у 2,7 рази, що є дуже позитивним для підприємства. У 2019 році чистий дохід дорівнював 205190 тис.грн., що на 9% більше, ніж у попередньому році. Проте у 2020 році дохід зменшився, це могло бути спричинено неповною реалізацією наявної продукції, внаслідок зовнішньої ціни та малого попиту. Однак вже у 2021 році справи підприємства йдуть на краще і чистий дохід збільшується на 18% порівняно з попереднім роком.

Собівартість реалізованої продукції у 2021 році порівняно з 2017 роком зросла майже у 3 рази, можемо припустити, що це спричинено зростанням цін на сировину та матеріали, зростанням оплати праці та різних інших витрат на виробництво продукції.

Проаналізувавши чистий прибуток (збиток) ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021рр. бачимо, що він досить коливається, але у 2021 році він позитивний і

складає 56560 тис.грн. Пропоную розглянути прогнозне значення фінансового результату у 2022 році, використовуючи дане рівняння :

$$y = 6482,2x^2 - 24286x + 5150,4,$$

де y – прогнозований фінансовий результат, а x – номер прогнозованого року.

Користуючись даним рівнянням маємо наступне :

$$y = 6482,2 \cdot 6^2 - 24286 \cdot 6 + 5150,4 = 92793,6$$

Як бачимо, прогнозне значення показника фінансового результату позитивне і дорівнює 92793,6. Отже, можна припустити, що підприємство у 2022 році буде працювати ефективно та отримає високі прибутки.

2.3. Аналіз рентабельності та ефективності ПФФ «Агроцентр»

Рентабельність - це відношення прибутку до собівартості, виражене у відсотках. Рентабельність - це відносний показник, необхідний для того, щоб можна було проаналізувати фінансове становище підприємств. Саме через цю відносність показники прибутковості двох чи більше підприємств можна порівняти один з одним, щоб зрозуміти, який із них ефективніший.

На рентабельність може впливати ряд факторів: джерело фінансування, вартість активів, оборотний капітал, сума доходу тощо. Рентабельність дозволяє вам побачити, скільки прибутку ви отримуєте з кожного витраченого долара, гривні чи іншої валюти. [41, с. 188-193]

Кожен підприємець або керівник бізнес-проекту прагне бути високоприбутковим. Але щоб його правильно розрахувати, потрібно врахувати вплив різних факторів, будь то зовнішні чи внутрішні.

Зовнішні чинники – це впливи, які сприятливо чи негативно впливають на розвиток компанії, але не залежать від самої компанії. Внаслідок зовнішніх факторів ситуації керівник чи власник підприємства змушений шукати шляхи виходу із ситуації, щоб адаптуватися до неї.

На рентабельність впливають такі зовнішні фактори:

- попит;
- місце знаходження підприємств;
- санкція;
- зміни в законодавстві;
- розвиток нових технологій, тощо.

Внутрішні фактори - це характеристики самого підприємства і вони впливають на рівень прибутковості.

До них належать:

- кількість, склад і якість товару;
- проведення або не проведення маркетингових та рекламних кампаній;
- умови та продуктивність праці людей, уміння та навички працівників;
- ділова репутація компанії та їх відносини з зовнішніми факторами;
- організація матеріально-технічного забезпечення: постачання, зберігання та реалізація товарів;
- основні засоби, обладнання та ін.

Якщо показники прибутковості низькі або навіть негативні для задоволення потреб власників бізнесу та інвесторів, є кілька способів підвищити ефективність вашої компанії.

По-перше, потрібне збільшення виробничих потужностей - збільшення виробництва та збільшення прибутку завдяки придбанню нового обладнання або вдосконаленню існуючого обладнання.

По-друге, використання новітніх технологій в обладнанні підвищує продуктивність праці та економить трудові ресурси. Підвищення якості продукції веде до збільшення купівельного попиту та збільшення продажів.

По-третє, знизити витрати на виробництво - необхідно знайти постачальників, які пропонують перепродаж на своїх умовах.

Попри це зменшення вартості на виготовлення продукції не має впливати на якість товару.

І ще, не менш важлива деталь, це розробка та вдосконалення маркетингової політики компанії є корисним інструментом для збільшення продажів і прибутковості. Успішна маркетингова стратегія може кардинально змінити життя компанії, залучивши сотні чи навіть тисячі клієнтів.

Показники рентабельності - це відносні показники ефективності виробництва, що характеризують обсяг використовуваних засобів і інтенсивність фондівдачі в процесі виробництва (табл.2.7).

Проаналізувавши дані таблиці, можна зробити висновок, що так як у 2017 році підприємство зазнало збитків, то майже всі показники мають від'ємне значення, окрім валової рентабельності від основної діяльності, що має значення – 36,3 %, яке є досить високим.

У 2018 році ПВФ «Агроцентр» отримала чистий прибуток, що позитивно відобразилось і на показниках рентабельності теж. Валова рентабельність від основної діяльності зросла вдвічі, у свою чергу найбільшого зростання досягнула рентабельність необоротних активів – зросла на 66,8 пункти.

Розглядаючи 2019 рік, можна побачити, що внаслідок отриманих чистих збитків підприємством, знов відбулося погіршення показників рентабельності. Найбільшого погіршення зазнав коефіцієнт рентабельності необоротних активів, він знизився на 36 пунктів. Аналізуючи 2018 рік з 2019 роком, то видно, значне покращення та погіршення показників, однак покращились показники ділової активності.

У 2020 році підприємство зазнало збитків, тож показники рентабельності майже всі теж від'ємні, хоча вже трішки кращі порівняно з 2019 роком. Зменшилась рентабельність продаж на 3,4 пункти, проте зросла рентабельність операційної діяльності на 3,1 пункти.

Аналізуючи 2021 рік, можна зробити висновок, що за рахунок отриманого прибутку всі показники рентабельності значно зросли. У 2021 році порівняно з 2017 роком рентабельність майна зросла на 33,8 п., рентабельність власного капіталу зросла на 47,6 п., рентабельність продажів – на 65,5 п., валова рентабельність основної діяльності – на 10,7 п., рентабельність операційної

діяльності - на 57,1 п., чиста рентабельність реалізованої продукції – на 65,5 п., рентабельність необоротних активів має найбільше покращення і сягає 125,5 п., рентабельність оборотних активів зросла на 46,4 п.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки показників рентабельності ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.,%

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відхилення 2021р. від 2017р., в.п.
Рентабельність майна	-12,1	4,6	-11,5	-7,1	21,7	33,8
Рентабельність власного капіталу	-17,8	6,8	-11,4	-5,7	29,8	47,6
Рентабельність продажів	-37,7	5,7	-7,8	-4,4	27,8	65,5
Валова рентабельність основної діяльності	36,3	70,9	36,8	30,3	47	10,7
Рентабельність операційної діяльності	-18,5	9,9	-2,6	0,5	38,6	57,1
Чиста рентабельність реалізованої продукції	-37,7	5,7	-7,8	-4,4	27,8	65,5
Рентабельність необоротних активів	-50,9	15,9	-20,1	-8,9	74,6	125,5
Рентабельність оборотних активів	-15,8	6,5	-11,5	-7,1	30,6	46,4

Тож, за допомогою даних розрахунків, можна зробити висновок, що у 2021 році на підприємстві відбулись значні покращення. У результаті того, що ПВФ «Агроцентр» отримала великі прибутки відбулося значне зростання власного капіталу, що вплинуло на покращення ділової активності та фінансової стійкості. Відбулося значне покращення показників рентабельності, а це говорить про те, що підприємство має великі перспективи, якщо буде отримувати позитивний фінансовий результат.

Користуючись даними розрахунками пропоную розглянути, як змінювалась рентабельність підприємства впродовж 2017-2021 рр. (рис.2.5).

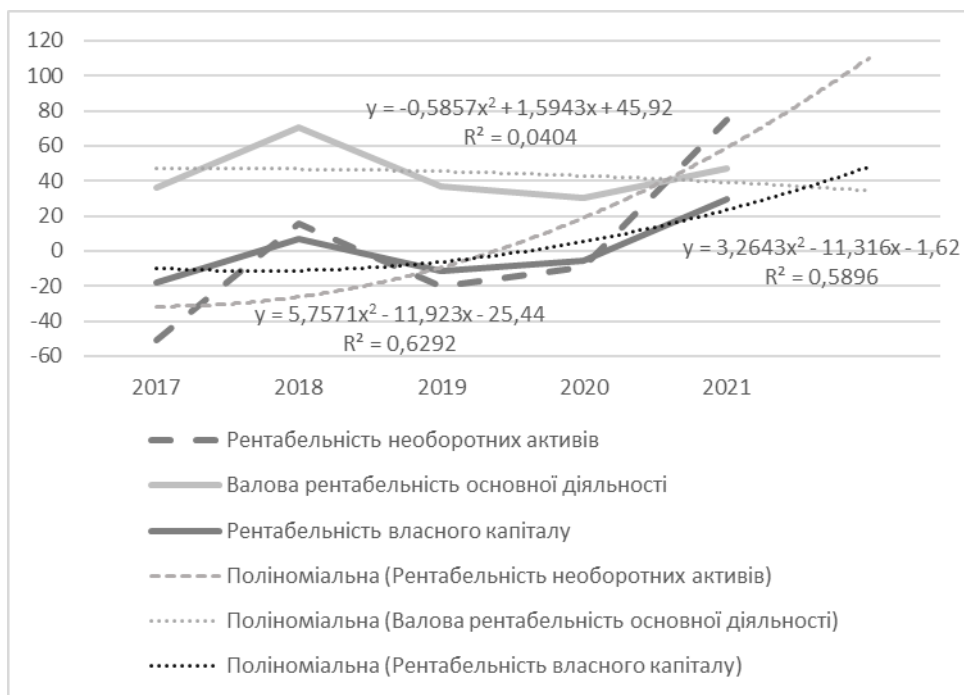

Рис. 2.5 Динаміка рентабельності ПФ «Агроцентр» за 2017-2021рр., %

Як бачимо, динаміка даного показника зростає, що свідчить про те, що у 2021 році порівняно з 2017 роком зростає величина коштів чистого прибутку, що припадає на одиницю власного капіталу.

Тож, хочеться підкреслити, що постійна тенденція до зростання рентабельності власного капіталу означає, що здатність компанії отримувати прибуток для своїх власників покращилася. Однак зменшення власного капіталу (наприклад, як це може виникнути в результаті викупу акцій) призводить до збільшення рентабельності власного капіталу.

Також для прогнозування показника рентабельності власного капіталу на 2022 року, ми отримали рівняння :

$$y = 3,2643x^2 - 11,316x - 1,62,$$

де y – прогнозована рентабельність власного капіталу, x – номер прогнозованого року. Розрахувавши значення рентабельності власного капіталу у 2022 році, ми отримали 48%, що буде досить непоганим показником для підприємства.

Аналізуючи рентабельність необоротних активів підприємства бачимо, що у 2021 році порівняно з 2017 роком даний показник збільшився найбільше, а

саме на 125,5 в.п. Користуючись рівнянням, спрогнозуємо рентабельність необоротних активів на 2022 рік :

$$y = 5,7571x^2 - 11,923x - 25,44,$$

де y – прогнозована рентабельність необоротних активів, x – номер прогнозованого року. Тож, прогнозоване значення рентабельності необоротних активів у 2022 році буде складати 110,3%.

Валова рентабельність основної діяльності підприємства впродовж 2017-2021 рр. має позитивну тенденцію, тобто можна сказати, що рентабельність валового прибутку основної діяльності характеризує ефективність структурної сегментації підприємства за центром витрат і центром відповідальності, при якому формування змінних витрат безпосередньо пов'язане з виробництвом продукції та загальним управлінням виробництвом.

Пропоную на основі даного рівняння здійснити прогнозування показника валової рентабельності основної діяльності ПФ «Агроцентр» на 2022 рік :

$$y = -0,5857x^2 + 1,5943x + 45,92,$$

де y – прогнозована валова рентабельність основної діяльності, x – номер прогнозованого року. Отже, прогнозована валова рентабельність основної діяльності підприємства у 2022 році буде складати 57,44 %.

У різних сферах виробництва або видів бізнесу використовуються специфічні показники прибутковості підприємства.

Майже всюди економісти виділяють три важливі групи:

1. Рентабельність продукту чи послуги: базис — це відношення чистого прибутку, отриманого від виробу (або безпосередньо у виробництві), до витрат, витрачених на об'єкт. Розрахунки можуть проводитися як для всього підприємства, так і для конкретного продукту;

2. Прибутковість у масштабах підприємства. Використовується для аналізу робочих проектів потенційних інвесторів або власників;

3. Прибутковість активів: досить великий набір різноманітних показників, що показують легкість і повноту використання підприємцем певного ресурсу.

Вони дають змогу визначити обґрунтованість використання кредитів, власних фінансових вкладень чи інших значних активів.

При вирішенні питання про те, як підвищити прибутковість і як заробити гроші, необхідно використовувати різні способи збільшення прибутку:

1. Поліпшення якості товару чи послуги та його упаковки. Цього можна досягти шляхом модернізації та переоснащення своїх виробничих потужностей. Можливо, на початку це потребуватиме великих інвестицій, але в майбутньому це окупить більше за рахунок економії ресурсів, зменшення кількості сировини або пропонування споживачам більш доступних цін. Можна розглянути можливість придбання обладнання в лізинг;

2. Поліпшити характеристики своєї продукції, що допоможе залучити нових споживачів і стати більш конкурентоспроможною компанією на ринку;

3. Створити нову агресивну маркетингову політику для свого бізнес-проекту та залучити чудових керівників. У великих компаніях часто є цілий відділ маркетингу, який займається аналізом ринку, новими рекламними акціями та пошуком прибуткових ніш.

4. Знизити собівартість різними способами, щоб гідно конкурувати в одній категорії. Це не повинно вплинути на якість продукту.

Висновки до розділу 2

На сучасному етапі господарювання агробізнес характеризується нестабільністю тенденцій, основними причинами яких є складна економічна ситуація в країні. Тому актуальним є дослідження фінансових результатів аграрного бізнесу.

Важливість аналітики полягає в тому, що необхідно ефективно управляти доходами та витратами бізнесу, щоб збільшити прибуток і покращити прибутковість.

Саме у другому розділі було проведено аналіз діяльності ПВФ «Агроцентр» і за допомогою даних розрахунків, можна зробити висновок, що у

2021 році на підприємстві відбулись значні покращення. У результаті того, що ПФ «Агроцентр» отримала великі прибутки відбулося значне зростання власного капіталу, що вплинуло на покращення ділової активності та фінансової стійкості. Відбулося значне покращення показників рентабельності, а це говорить про те, що підприємство має великі перспективи, якщо буде отримувати позитивний фінансовий результат.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Прогнозування фінансових результатів підприємства

В роботах [10, 37] запропоновано для прогнозування фінансових результатів використовувати, розроблену на основі кореляційно-регресійного аналізу, економетричну модель.

Нами визначено набір чинників впливу на фінансовий результат ПФФ «Агроцентр», враховуючи специфіку аграрного виробництва (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка макроекономічних та мікроекономічних факторів діяльності ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник		2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
П	Індекс інфляції	114,4	110,9	107,9	102,7	109,4
Кд	Курс долара	26,6	27,2	25,85	26,96	27,29
Пу	Площа с.-г. угідь, га	8160	9365	8274	9516	8702
ПР	Приходиться с/г угідь на 1 робітника, га	25	32	28	35	34
СКП	Середня кількість працівників	318	292	288	275	254
Воз	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	41976	54360	65038	71009	70822,5
Воф	Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн.	1673725	222152	151867	123062	226319
РП	Річна продуктивність праці, тис. грн.	422,2	545,2	565,7	611,6	785,9
Вд	Витратомісткість доходів підприємства	1,28	0,95	1,07	1,04	0,78
Ва	Вартість активів	212492	231812	219100	192284	260353
ЧП	Чистий прибуток (збиток)	-25654	10723	-16014	-7634	56560

Джерело: розраховано автором на основі даних Державної служби статистики [39], та звітності ПФФ «Агроцентр»

Як видно з таблиці, включені як внутрішньогосподарські чинники, так і фактори ринкового середовища.

Кореляційно-регресійний аналіз є поширеним інструментом прогнозування фінансових результатів, котрий дозволяє визначити з набору гіпотетичних факторів впливу, найбільш вагомі та розрахувати параметри економетричної моделі. [16, 148 с.]

Для відбору найбільш значимих факторів використовуємо кореляційний аналіз з пакету аналіз даних MS Excel. Надбудова розраховує парні коефіцієнти кореляції для оцінки лінійного зв'язку між показниками (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Кореляційна матриця парних коефіцієнтів зв'язку макроекономічних та мікроекономічних факторів

	П	Кд	Пу	ПР	СКП	Воз	Воф	РП	Вд	Ва	ЧП
П	1,00										
Кд	-0,01	1,00									
Пу	-0,60	0,64	1,00								
ПР	-0,71	0,66	0,82	1,00							
СКП	0,59	-0,43	-0,39	-0,84	1,00						
Воз	-0,84	0,13	0,41	0,79	-0,91	1,00					
Воф	0,54	0,57	0,01	0,15	-0,25	-0,12	1,00				
РП	-0,45	0,45	0,28	0,77	-0,99	0,84	0,37	1,00			
Вд	0,32	-0,57	-0,43	-0,79	0,90	-0,71	-0,61	-0,92	1,00		
Ва	0,40	0,39	-0,19	0,17	-0,48	0,15	0,90	0,61	-0,71	1,00	
ЧП	-0,06	0,68	0,25	0,65	-0,82	0,52	0,74	0,89	-0,93	0,85	1,0

Джерело: розраховано автором

Розраховані коефіцієнти округлені до двох знаків задля наочного відображення в таблиці. Додатні коефіцієнти свідчать про прямий зв'язок, а від'ємний – про зворотній, тобто при зростанні одного чинника, інший знижується. Найбільший вплив на розмір чистого прибутку (збитку) здійснює

показник витратомісткості доходів підприємства. Між ними спостерігається дуже тісний зворотний зв'язок. Знайдемо параметри їх зв'язку.

Сучасні програмні засоби дозволяють знаходити парні і множинні регресії, лінійні та нелінійні залежності. Оскільки ми аналізуємо вплив одного чинника на результат, то виконаємо це графічним способом в MS Excel (рис. 3.1).

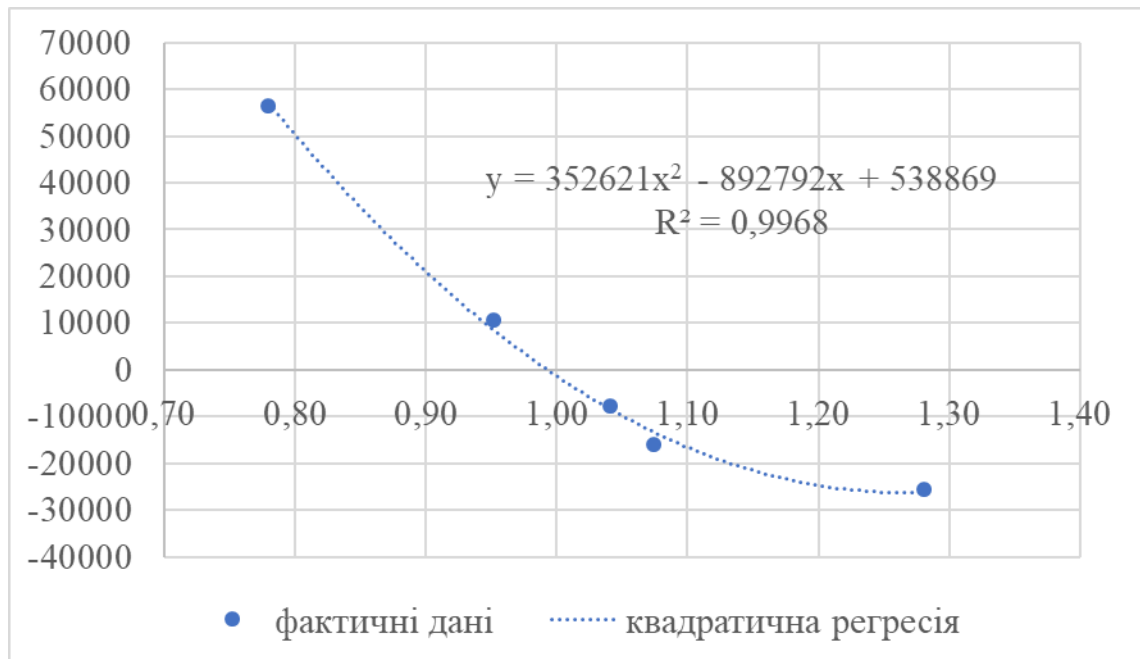

Рис. 3.1 Залежність фінансового результату від витратомісткості доходів ПФФ «Агроцентр» в 2017-2021 рр.

Аналітичні засоби електронних таблиць дозволили візуально підібрати нелінійну економетричну модель квадратичної регресії, а саме:

$$y = 352621x^2 - 892792x + 538869,$$

де y – чистий прибуток (збиток), тис. грн., x – витратомісткість доходів підприємства, тис. грн/тис. грн.

Підтвердженням правильності вибору слугує й коефіцієнт детермінації $R^2=0,9968$, котрий свідчить, що 99,68% варіації значення фінансового результату визначаються нелінійною варіацією витратомісткості доходів. Значне перевищення розрахованого для моделі критерія Фішера $F_{розр}=934,5$ над табличним значенням $F_{крит}=10,1$ для заданого рівня значущості α ($\alpha = 0,05$

для економічних розрахунків) й даного розміру вибірки й кількості чинників (зі ступенями свободи $\nu_1=1$ і $\nu_2=3$), дозволяє зробити висновки про адекватність моделі статистичним даним і можливість її подальшого використання для розрахунку прогнозу фінансового результату.

Підставимо в побудовану економетричну модель середнє значення витратомісткості доходів за досліджуваний період – 1,03 й отримаємо прогнозне значення фінансового результату у розмірі -5829,57 тис. грн.

Очевидно, що на фінансовий результат впливає значно більше факторів, але збільшення кількості чинників для отримання моделей адекватних статистичним даним потребує розширення вибіркової сукупності додатковими даними. Попередні розрахунки щодо побудови економетричної моделі по даними 2017-2021 рр. показали недостатність вибірки, тому до вхідних даних для обраних аналізованих чинників додані дані за 2016 рік (табл. 3.3).

Таблиця 3.3.

Дані для регресійного аналізу

Рік	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	Площа с.-г. угідь, га	Витратомісткість доходів підприємства	Курс долара, грн.
2016	32357	8312	0,85	25,55
2017	-25654	8160	1,28	26,6
2018	10723	9365	0,95	27,2
2019	-16014	8274	1,07	25,85
2020	-7634	9516	1,04	26,96
2021	56560	8702	0,78	27,29

Джерело: розраховано автором на основі даних Державної служби статистики [39], та звітності ПВФ «Агроцентр»

Відбір найвагоміших чинників впливу на показник фінансового результату здійснювався на основі парних коефіцієнтів кореляції (табл. 3.2) та з

урахуванням параметрів мультиколінеарності, тобто взаємного впливу факторів.

Результати розрахунків параметрів множинної регресії наведено в додатку Б. Одержана лінійна економетрична модель має вигляд :

$$y = -39932,5 - 20,2656x_1 - 175014x_2 + 15029,32x_3,$$

де y – чистий прибуток (збиток), тис. грн.; x_1 – площа с.-г. угідь, га; x_2 – витратомісткість доходів підприємства; x_3 – курс долара, грн.

Розрахований коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,98$ наближається до 1, що свідчить про дуже тісний прямий лінійний кореляційний зв'язок між обраними для моделювання факторами та чистим прибутком (збитком). Розмір коефіцієнту детермінації для даної моделі $R^2 = 0,9727$ показує, що 97,27% варіації фінансового результату визначається лінійною варіацією площі с.-г. угідь, витратомісткості доходів підприємства та курсу долара, а 2,73% – впливом не включених до регресійної моделі факторів або нелінійними компонентами моделі. Це в цілому достатньо високий показник. Отриманий під час модельних розрахунків нормований $R^2 = 0,9319$ показує яке значення коефіцієнту детермінації мав би для більшого розміру вибірки.

Перевірка економетричної моделі на адекватність показала перевищення розрахованого для моделі критерія Фішера $F_{\text{розр}} = 23,79$ над табличним значенням $F_{\text{крит}} = 19,16$ для заданого рівня значущості α ($\alpha = 0,05$ для економічних розрахунків) й даного розміру вибірки й кількості чинників (зі ступенями свободи $v_1 = 3$ і $v_2 = 2$), що дозволяє зробити висновки про адекватність моделі статистичним даним і можливість її подальшого використання для розрахунку прогнозу фінансового результату.

3.2. Оптимізація фінансових результатів ПФФ «Агроцентр»

Під оптимізацією розуміють визначення найкращого рішення згідно обраного критерію якості та відповідно до заданих обмежень. В цілому процес

оптимізації передбачає складання математичної і числової економіко-математичної моделі, які описують досліджувану область, та її розв'язок.

Математична модель використовується для дослідження економічної системи шляхом встановлення залежностей між її елементами у вигляді рівнянь і нерівностей. При формулюванні математичної моделі вводять набір змінних, складають систему обмежень, що описують внутрішні технологічні, економічні й організаційні взаємозв'язки та зовнішні чинники впливу, а також конструюють цільову функцію.

При побудові числових економіко-математичних моделей важливим є правильна постановка задачі, що включає підбір інформаційного забезпечення та визначення мети моделювання.

Інформаційне забезпечення складають фактичні дані підприємства (наявні посівні площі, наявні агрегати, обсяги контрактних зобов'язань та ін.), нормативні (норми виробітку, норми внесення добрив, норми витрат палива, ставки податків й платежів за землю) й прогнозно-розрахункові (орієнтовні ціни реалізації, витрати, врожайність і продуктивність тварин, вартість кредитних ресурсів і позик) показники.

Отже, оптимізація фінансових результатів може здійснюватися через оптимізацію їх складових. Наразі розроблено багато постановок економетричних та оптимізаційних економіко-математичних моделей для управління ключовими господарськими й фінансовими показниками й прогнозування їх значень [9, 155 с.].

Розглянемо оптимізаційні моделі для управління виробничими програмами в яких слід визначити розміри виробничих потужностей (склад посівних площ, розміри і структуру поголів'я та ін.). Економіко-математичні задачі для галузі рослинництва:

1. Моделювання еколого-економічних засад сільськогосподарського землекористування. На основі моделей родючості ґрунту можна вирішувати завдання на земляних участках різного хімічного складу і як наслідок диференціації продуктивності культур і гібридів.

2. Моделювання вигляду посівних територій. Головна мета – максимізувати виробництво продукції (прибутку) рослинництва при наявних запасах ресурсів (земля, кошти, добрива і т.і.) та з урахуванням виконання зобов'язань по форвардних контрактах та формуванню кормової бази тваринництва.

3. Оптимізація внесення мінеральних і органічних добрив. Мета - найбільш повне відновлення гумусу і компонентів мінерального живлення в ґрунтах господарства і на цій основі одержання родючості продукції.

4. Оптимізація структури машино-тракторного парку (МТП). Метою оптимізації є визначення кількості машин й обладнання. Може використовуватися для прийняття рішень щодо оновлення МТП, строків оренди тощо.

Основними економіко-математичними моделями для тваринництва є:

1. Оптимізація раціонів годування для різних тварин. З наданих господарством кормів і закуплених добавок скласти раціон, що повністю відповідає потребам організму за поживністю, видом корму та його груповим співвідношенням й потрібній продуктивності (надої, приріст живої маси).

2. Оптимізація складу комбікормів для тварин. Ці моделі доцільні для підрозділів по виготовленню комбікорму. При визначенні оптимального складу комбінованого корму для тварин їх енергетичну цінність і вміст окремих поживних речовин виходять з норм натурального продукту або абсолютно сухих речовин.

3. Оптимізація структури стада худоби і свиней. З тваринницької техніко-економічної точки зору оптимальною будовою є найбільш ефективно співвідношення статево-вікової групи особини. Цільовою функцією для цього типу задач є максимальний прибуток або загальний випуск на людину в грошовому виразі за 6 місяців.

4. Оптимізація руху поголів'я. Оптимальними критеріями є максимальна молочна продуктивність або приріст.

Слід зазначити, що рослинництво і тваринництво тісно пов'язані між собою. Площа посіву кормових культур залежить від ознак сівозміни, типу їх ґрунтів, їх наявного стану, сорту й обсягу продукцій тваринництва. Основним завданням розрахунку структури посівної площі кормових культур є створення надійної кормової бази для розведення тварин. Однією із підсистем моделі може бути планування зеленого конвеєру.

Узагальнюючою моделлю для обох галузей є оптимізація сполучення галузей, в котрій в якості змінних виступають посівні площі та поголів'я сільськогосподарських тварин.

Є також ряд задач організаційного і збутового спрямування:

1. Оптимізація управління запасами. Задача розподільчого типу, метою може бути мінімізація витрат по розміщенню й зберіганню продукції на складах. В якості запасів можуть виступати й фінансові ресурси, а метою може бути мінімізація плати за залучені кошти.

2. Алгоритм транспортної задачі може використовуватися для оптимізації доставки при збутовій діяльності.

3. Задачі про призначення використовуються при розподілі працівників на технологічні операції або при заповненні вакансій.

4. При складанні розкладів, робочих графіків поширення набули й методи оптимізації на мережах.

5. Постановка задачі про упакування може використовуватися для оптимізації доставки габаритного вантажу.

6. Економетричні моделі попиту, цін, продуктивності тощо.

Перелічені моделі доречно використовувати в комплексі, оскільки оптимальні результати однієї моделі можуть бути вхідними параметрами для іншої моделі. Наприклад, прогноз ціни на основі економетричної моделі використовується у формуванні цільової функції (максимізації прибутку) моделі оптимізації структури посівних площ.

Моделювання слід здійснювати робочим групам фахівців, що включають агрономів, економістів, механіків, працівників тваринництва, щоб якомога повніше відобразити умови господарювання й врахувати усі чинники.

В цілому засоби оптимізації наразі є дієвим інструментом для підтримки прийняття рішень в управлінні підприємством, кінцевим наслідком чого і є фінансові результати.

Один із варіантів максимізації прибутку, який хотілося б запропонувати вашій увазі, наш інвестиційний проект «DizBio» – проект по виготовленню біопалива шляхом переробки зернових культур та їх відходів. Проект запроваджено задля підвищення рівня енергетичної та екологічної безпеки аграрних підприємств.

Біопаливо або натуральне біологічне паливо - це органічні матеріали, такі як деревина, відходи, які використовуються для виробництва енергії. На відміну від інших природних ресурсів, таких як нафта, вугілля та ядерне паливо, це поновлюване джерело енергії. За допомогою проекту, підприємство зможе збільшити свої прибутки від продажу даного продукту, а також в подальшому, економити свої кошти на закупівлі палива для обладнання і машин в аграрному секторі, оскільки вже буде виготовляти своє власне. До того ж, біологічне паливо є менш токсичним для навколишнього середовища, ніж звичайне паливо, тож «DizBio» принесе користь і екології нашої країни, що також є досить важливим.

Для виготовлення біопалива нам знадобляться зернові та олійні культури такі як : кукурудза, соняшник, ріпак, соя, пшениця, також чудово підійдуть навіть їх відходи, адже в них міститься олія, яка є необхідною для виробництва. Так як, ПВФ «Агроцентр» є аграрним підприємство і спеціалізується на виробництві даних культур сільського господарства, то на закупівлю сировини будуть витратитися мінімальні фінансові ресурси, що є досить вигідним для даного підприємства.

Детально вивчаючи дане питання ми дійшли висновку, що біопаливо має багато переваг, а саме :

- екологічність (зменшення викидів шкідливих сполук і твердих часток при роботі);
- менший негативний вплив на двигун (близько 50% збільшення міжсервісних інтервалів, подовжена робота інжектора);
- покращений запуск двигуна;
- найбільш вогнестійкий вид палива;
- не має неприємного запаху.

Також виробництво біопалива є досить актуальним на даний момент у зв'язку з воєнними діями на нашій території, адже більшість палива в Україну імпортують із-за кордону, а це зараз досить проблематично і дорого. Наша країна має всі можливості для виготовлення цієї продукції, проте величезний потенціал альтернативної енергетики, яким володіє Україна, не використаний повністю.

Розглядаючи різні варіанти устаткування для виробництва біопалива, ми вирішили обрати, на нашу думку, найбільш ефективне та новітнє обладнання від компанії «Елерон». Серед великої кількості обладнання, ми зупинились на цьому, так як за своєю потужністю 300 кВт (500л/день, 12 500л/міс., 150 000л/рік), нам найбільше підходить дане обладнання, адже підприємство має необхідну кількість відходів саме для такого виробництва (додаток В).

За нашими підрахунками для реалізації і повного запуску проекту потрібно – 4 млн.грн., дані кошти будуть використанні для організації простору, закупівлі необхідного обладнання, створення команди працівників, реєстрації діяльності, запровадження маркетингової компанії, тобто на всі потреби, що необхідні для виробництва натурального біологічного палива (табл.3.4).

Так як сума є досить пристойною, то я пропоную отримати довгостроковий кредит, що буде вигідним для підприємства «Агроцентр», адже зараз під час воєнних дій в країні у фінансових установах України в пріоритеті кредитування саме підприємств аграрного сектору. Що стосовно відсоткової ставки для юридичних осіб, то в середньому вона складає – 20% річних.

Ми розглянули всі можливі варіанти залучення коштів для фінансування проекту і зупинись на кредитуванні банківською установою, так як підприємство вже має кредитну лінію і вчасно сплачує всі свої зобов'язання.

Таблиця 3.4

Розподіл витрат по проекту, грн

Показник	Сума
Обладнання	2 000 000
Сировина та матеріали	870 000
Заробітна плата працівникам	600 000
Інші витрати	530 000
Всього	4 000 000

Провівши відповідні розрахунки у додатку Г, ми встановили, що собівартість 1 л. біопалива буде складати 15 грн., в той час, як оптові ціни на дизель – 40 грн., тобто підприємство буде витратити вполовину менше коштів на паливо для машин в аграрному виробництві своєї продукції.

Тож, за нашими підрахунками у перший рік підприємство отримає суму економії у розмірі – 3 750 тис.грн, за допомогою цих коштів і буде повернуто кредит. Однак в подальшому дане виробництво біопалива можна розширити у обсягах та вийти з продукцією на ринок, що допоможе даному підприємству ще більше максимізувати свої доходи .

Тобто, якщо підприємство запусить даний проект і буде використовувати всі потужності, то за нормальних умов зможе погасити свій кредит і відсотки в повному обсязі протягом перших двох років.

Підсумовуючи все вищесказане, хочеться зазначити, що проект «DizBio» є чудовим рішенням, стосовно оптимізації фінансових результатів ПФФ «Агроцентр».

3.3. Оцінка запропонованих заходів

Аналізуючи запропоновані нами заходи щодо максимізації фінансових результатів ПВФ «Агроцентр», розглянемо як зміниться фінансова звітність підприємства після впровадження проекту (додаток Д, додаток Е, табл.3.5).

Таблиця 3.5

Агрегований прогнозний баланс

Показник	2021 р.	Прогнозований період
Актив	1	2
Основні засоби	66 827	68 827
Усього за розділом I	75 842	77 842
Поточні фінансові інвестиції	-	3 750
Гроші та їх еквіваленти	5 247	7 247
Усього за розділом II	184 511	190 261
Баланс	260 353	268 103
Пасив	1	2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	189 219	192 969
Усього за розділом I	189 419	193 169
Довгострокові кредити банків	-	4 000
Усього за розділом II	-	4000
Усього за розділом III	70 934	70 934
Баланс	260 353	268 103

Проаналізувавши агрегований прогнозний баланс можемо спостерігати певні зміни, а саме : основні засоби зростуть на 2 000 тис.грн., відповідно на таку ж суму збільшиться і первісна вартість, оскільки саме такі кошти будуть використані на придбання обладнання для проекту. Як бачимо, знос збільшиться на 1 000 тис.грн., гроші та їх еквіваленти зростуть на 2 000 тис.грн., нерозподілений прибуток збільшиться на 3 750 тис.грн., довгострокові кредити банків у прогнозованому періоді будуть сягати 4 000 тис.грн.

На основі прогнозованої фінансової звітності ПВФ «Агроцентр» прослідкуємо, як зміняться показники рентабельності підприємства за умов впровадження проекту (табл.3.6).

Таблиця 3.6

Аналіз ефективності діяльності ПВФ «Агроцентр» за умов впровадження проекту, %

Показник	2021 р.	Прогнозований період	Відхилення, в.п.
Рентабельність майна	21,7	22,8	1,1
Рентабельність власного капіталу	29,8	31,8	2
Рентабельність продажів	27,8	29,7	1,9
Валова рентабельність основної діяльності	47	51,1	4,1
Рентабельність операційної діяльності	38,6	41,8	3,2
Чиста рентабельність реалізованої продукції	27,8	29,7	1,9
Рентабельність необоротних активів	74,6	77,5	2,9
Рентабельність оборотних активів	30,6	32,7	2,1

За допомогою отриманих результатів при аналізі динаміки показників рентабельності можна зробити висновок, що всі показники мають позитивну тенденцію зростання, а саме : рентабельність майна збільшилась на 1,1 п., рентабельність власного капіталу – на 2 п., рентабельність продажів – на 1,9 п., валова рентабельність основної діяльності збільшилась на 4,1 п., що є найбільшим зростанням серед показників, рентабельність операційної діяльності – на 3,2 п., чиста рентабельність реалізованої продукції – на 1,9 п., рентабельність необоротних активів – на 2,9 п., рентабельність оборотних активів – 2,1 п.

Показники цієї групи дають уявлення про те, наскільки ефективно підприємство веде свою діяльність, контролює витрати на виробництво і реалізацію продукції, отриманий чистий прибуток. Немає стандартного значення коефіцієнта, але існує загальне правило: чим вищий коефіцієнт, тим краще. Збільшення цього коефіцієнта протягом звітного періоду свідчить про поліпшення діяльності підприємства, а зменшення — про погіршення показників.

Це говорить про те, що за допомогою проекту, підприємство буде виготовляти продукцію високої рентабельності, яка буде користуватись достатнім споживчим попитом та задовольняти їх потреби, ефективніше використовувати вкладені грошові ресурси та підвищити конкурентоспроможність в умовах ринкової економіки.

Висновки до розділу 3

У сучасному світі управління бізнесом актуальним стає питання про те, які методи та напрями повинен визначити менеджмент для вдосконалення політики управління фінансовими результатами підприємства. Прибуток є поточним фінансовим результатом і основним базовим показником для оцінки та характеристики загальної ефективності діяльності підприємства. В сучасних економічних умовах досліджувані проблеми мають велике значення для промислових підприємств, оскільки для розширення своєї діяльності підприємствам необхідний прибуток для інвестування у виробництво, тому керівництву необхідно чітко уявляти основні напрями управлінської політики та фінансові результати.

У третій частині розглянуто формування фінансових результатів підприємства та напрями оптимізації використання джерел. Визначено шляхи вдосконалення структури фінансових ресурсів підприємства та визначено джерела покращення його фінансового становища.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені дослідження обраного напрямку дозволили зробити наступні висновки:

1. Сучасний стан сільськогосподарського виробництва України та перспектива його розвитку залишається нестабільною. За таких умов, тобто важка економічна ситуація в країні, недостатній кредитний рівень суб'єктів аграрного бізнесу, низька конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств, низький рівень впровадження інновацій, ефективність виробничо-господарської діяльності, комерційні структури стають критичними. В основному результативність агробізнесу відображають фінансово-економічні показники, які найбільш точно описують фінансовий стан цих суб'єктів та дають уявлення про їхній економічний потенціал для розвитку.

2. Фінансові показники виникають за допомогою широкого кола факторів, які відображають різні сфери господарської діяльності підприємства. Водночас поділяти ці фактори на основні та другорядні недоцільно і неможливо. Кожен з них може забезпечити високий рівень прибутку і завдати значних збитків.

3. Як кінцевий результат управління фінансами підприємства під прибутком розуміють різницю між загальним доходом, отриманим різними видами господарської діяльності в поточному періоді, і коштами та загальними збитками, інвестованими у процес виробництва та реалізації продукції. Показники рентабельності більш детальні, ніж прибуток, і вони описують кінцевий результат бізнесу, оскільки їх кількість показує вплив по відношенню до інвестованого капіталу або використаних ресурсів.

4. Проаналізувавши динаміку основних і оборотних фондів можна зробити висновок, що показники мають позитивну динаміку і у 2021 році порівняно з 2017 роком відбулося зростання ефективності використання основних та оборотних фондів, а саме : фондозабезпеченість зросла на 8,3%, фондоозброєність зросла у 2 рази, вартість оборотних фондів – збільшилась на

26,8%, фондомісткість збільшилась на 13,4%, проте фондівдача – зменшилась на 11,9%, це може вказувати на те, що підприємство дуже швидкими темпами оновлює основні засоби.

5. Аналізуючи динаміку трудових ресурсів в ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021рр. можна зробити висновок, що валова продукція в досліджуваній період відображає позитивну тенденцію зростання. У 2021 році порівняно з 2017 роком валова продукція зросла майже удвічі, це означає, що підприємство раціонально використовує свої ресурси для отримання позитивного результату.

Однак за аналізований період поступово зменшувалась середньорічна кількість працівників і у 2021 році порівняно з 2017 роком стало 254 особи, що на 20% менше, внаслідок придбання обладнання для автоматизації роботи.

Проте, зменшення працівників ніяк не відобразилось на річній продуктивності праці, а навпаки з кожним роком вона почала зростати, і у 2021 році порівняно з 2017 роком річна продуктивність збільшилась на 86,1%.

6. Розглянувши динаміку структури доходів ПВФ «Агроцентр» можна зробити висновок, що основну частину доходів займає саме чистий дохід від реалізації продукції, у 2017 р. він займає – 74,3%, у 2018 р. – 83,9%, у 2019 р. – 95%, у 2020 р. – 90,7%, у 2021 р. – 79,2%. Найменшу частину займають інші фінансові доходи і з кожним роком їх відсоток у структурі зменшується і вже у 2021 р. вони вже зовсім відсутні та дорівнюють нулю.

7. Розглянувши динаміку складу витрат ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., можна зробити висновок, що у 2021 році порівняно з 2017 роком, витрати ПВФ «Агроцентр» зросли на 70,8%, це було спричинено тим, що собівартість реалізованої продукції зросла майже у 3 рази, а інші витрати зросли аж у 12 разів. Коли обсяг виробництва зростає, зростає і попит на сировину та матеріали, які використовуються у виробництві, відповідно таким чином, будуть і збільшуватися витрати підприємства задля виготовлення та реалізації продукції.

8. Аналізуючи чистий прибуток (збиток) ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. можна зробити висновок, що у 2021 році на підприємстві відбулись значні

покращення. У результаті того, що ПВФ «Агроцентр» отримала великі прибутки відбулося значне зростання власного капіталу, що вплинуло на покращення ділової активності та фінансової стійкості. Відбулося значне покращення показників рентабельності, а це говорить про те, що підприємство має великі перспективи, якщо буде отримувати позитивний фінансовий результат.

9. Проаналізувавши показники рентабельності підприємства, можна зробити висновок, що у 2021 році за рахунок отриманого прибутку всі показники рентабельності значно зросли. У 2021 році порівняно з 2017 роком рентабельність майна зросла на 33,8 п., рентабельність власного капіталу зросла на 47,6 п., рентабельність продажів – на 65,5 п., валова рентабельність основної діяльності – на 10,7 п., рентабельність операційної діяльності – на 57,1 п., чиста рентабельність реалізованої продукції – на 65,5 п., рентабельність необоротних активів має найбільше покращення і сягає 125,5 п., рентабельність оборотних активів зросла на 46,4 п.

10. Для прогнозування фінансових результатів підприємства, нами була запропонована економетрична модель, зроблена на основі кореляційно-регресійного аналізу.

За допомогою перевірки економетричної моделі на адекватність, ми отримали перевищення критерія Фішера $F_{розр}=23,79$ над табличним значенням $F_{крит}=19,16$ для заданого рівня значущості α ($\alpha=0,05$ для економічних розрахунків) й даного розміру вибірки й кількості чинників (зі ступенями свободи $\nu_1=3$ і $\nu_2=2$), це дає змогу вважати модель адекватною та в подальшому, її використання для прогнозування фінансового результату підприємства.

Запропоновано оптимізаційні моделі для управління ключовими господарськими й фінансовими показниками і їх прогнозування.

В результаті проведеного дослідження можемо сформулювати наступні рекомендації щодо вдосконалення управління фінансовими результатами підприємства:

- оптимізувати оновлення обладнання;

- мінімізувати вартість кормів для тварин;
- зменшити витрати на зберігання продукції на складі;
- оптимізувати використання мінеральних і органічних добрив;
- оптимізувати управління запасами.

Ще одним із заходів, який може допомогти максимізувати прибуток підприємства - проект по виготовленню біопалива шляхом переробки зернових культур та їх відходів. За допомогою проекту, підприємство зможе збільшити прибуток діяльності за рахунок економії на закупівлі палива для обладнання і машин в аграрному секторі, оскільки вже буде виготовляти своє власне.

Реалізація запропонованих заходів дозволить покращити основні показники фінансово-господарської діяльності ПФФ «Агроцентр», підвищити ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, тим самим покращити результати діяльності фінансових показників підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балдик Д. О. Формування фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств / Молодий вчений. 2016. №5. С. 8-12
2. Бедринець М. Д. Фінанси підприємств: навч. посіб.: Центр учбової літератури. 2018. 292 с.
3. Безродна Т. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття. 2018. № 10. С. 35-38.
4. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. Молодий вчений. 2016. № 5. С. 15-18.
5. Бондаренко О.В. Проектування та ефективність провадження інформаційних систем обліку, аналізу і аудиту. Вісник ОНУ. 2017. С 171-175.
6. Бражник Л. В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання / Економіка і суспільство. 2018. №14. С. 778-783 .
7. Бровко Л.І., Соколова Л.О. Фінансовий результат діяльності аграрного підприємства та резерви підвищення . Агросвіт. 2022. №21. С. 44-51.
8. Бруханський Р.Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. 2020. № 1. С. 13-19.
9. Васильєва Н.К. Економіко–математичне моделювання в сільському господарстві : навчальний посібник. – Дніпропетровськ: Видавець Біла К.О. 2015. 155 с.
10. Вітюк В. О., Овандер Н. Л., Орлова К. Є. Економетрична модель управління фінансовими результатами підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6714> (дата звернення: 13.11.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2018.11.207
11. Воронко О. С. Економічний аналіз: навч. посіб./О. С. Воронко, Н. П. Штепа. – Львів: «Новий Світ-2000». 2018. 279 с.

12. Гайбура Ю.А. Моніторинг фінансових результатів: сутність і підходи. 2018. № 28. С. 101-106.
13. Добринь С.В. Політика формування та розподілу фінансових ресурсів підприємства. Агросвіт. 2015. №21. С. 43-46.
14. Добрунік Т.П. Особливості управління фінансовими результатами аграрних підприємств. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. №5. С. 76-83.
15. Дорогань Л.О., Дорошенко А.П. Основні напрями оцінки фінансових результатів аграрних підприємств / Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2011. Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/105.pdf>
16. Економетрика в електронних таблицях: навчальний посібник / За ред. Н.К. Васильєвої. Дніпро: Біла К.О. 2017. 148 с.
17. Єльнікова Ю.В. Обмеженість в аналізі фінансової звітності. 2017. Вип. 16. С. 501-507.
18. Журавльова Т.О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. Економіка та держава. 2020. №3. С. 42-45.
19. Замкова А. П. Удосконалення обліку і аналізу фінансових результатів акціонерного товариства. Дніпро. 2021. 87 с.
20. Захарченко П.В., Гриценко М.П. Фінансовий аналіз. Навч. посіб. – Мелітопіль: Тіпографія міської ради. 2018. 226 с.
21. Зеліско І.М. Гармонізація фінансових відносин аграрнопромислових компаній. Агросвіт. 2016. №24. С. 3-7.
22. Зудова І.Ю., Стась О.Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 893-897.
23. Калюженко Д.С. Облік і аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та їх розподілу. Київ, 2021. 59 с.
24. Кваско А. В. Аналіз фінансово-економічної діяльності поліграфічних підприємств : підручник. Київ : КПІ ім. І. Сікорського. 2017. 381 с.

25. Козаченко Л.А., Галкін В.В. Напрями удосконалення обліку фінансових результатів у системі управління сільськогосподарських підприємств. 2017. Вип. 20. С. 409-414.

26. Колеснік Я.В. Мажара А. В. Роль управління фінансовими ресурсами в процесі підвищення прибутковості сільськогосподарського підприємства. 2019. №21. С. 49-53.

27. Косинська О. В. Оптимізація витрат як засіб підвищення прибутковості підприємств. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 7. С. 106-110.

28. Кравчук Г. Дослідження проблем формування фінансових результатів. 2020. № 1. С. 193-203.

29. Краєва Я. В. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції. Держава та регіони. 2017. № 5. С. 168-171.

30. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2015. Вип. 40. С. 38-44.

31. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств України. Агросвіт. 2020. № 15. С. 67-73.

32. Макаренко А. П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. Посіб. Запоріжжя: ЗДІА. 2018. 602 с.

33. Масюк Ю.В. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка та держава. 2021. № 10. С. 93-96.

34. Мулик Т.О. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2017. 288 с.

35. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 22. С. 19-25.

36. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. Молодий вчений. 2017. №2. С. 299-303.

37. Нужна С. А., Мороз С. І. Економіко-математичне моделювання в бізнес-плануванні підприємств аграрної сфери. Ефективна економіка. 2021. № 4. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8813> (дата звернення: 29.04.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.104

38. Олійник Т. І., Олійник О. О. Становлення і розвиток корпоративного підприємництва в аграрному секторі економіки. Агросвіт. 2022. №22. С. 64-71.

39. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистичний збірник. Сільське господарство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

40. Павлюк І.О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. №1. С. 84-89.

41. Пігуль Н.Г. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 188-193.

42. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент : КНЕУ. 2017. 534 с.

43. Прунцева Г.О. Аналіз стану сільського господарства у контексті сталого розвитку. Агросвіт. 2022. №21. С. 25-35.

44. Стаднюк Т. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. 2016. № 1. С. 127-132.

45. Сусіденко Ю. В. Облік та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Східна Європа. Економіка, бізнес та управління. Вінниця, 2017. Вип. 2. С. 297-301.

46. Ткаченко Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Київ: Алерта. 2017. 192 с.

47. Тюрюк К. В. Оптимізація обліку і аналізу фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва. Дніпро, 2020. 126 с.

48. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. посібник. 2017. 400 с.

49. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. 2019. № 5. С. 162-168.

50. Ярошевська О.В. Джерела залучення фінансових ресурсів на промислових підприємствах. Економіка та держава. 2020. №10. С. 30-33.

Склад і структура товарної продукції в ПВФ «Агроцентр»

Вид продукції	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Пшениця	20360,3	15,2	26094,9	16,4	27105,2	16,6	23062,8	13,7	33325,7	16,7
Кукурудза на зерно	10430,4	7,8	9287,4	5,8	8758,9	5,4	19794,9	11,8	16321,3	8,2
Соняшник	38765,2	28,9	38642,1	24,3	45290,2	27,8	35294,3	21	54510,9	27,3
Інша продукція рослинництва	4392	3,3	9434,5	5,9	14832,4	9,1	21190	12,6	9378,2	4,7
Всього по рослинництву	73947,9	55,1	83458,9	52,4	95986,7	58,9	99341,5	59,1	113536,1	56,9
Птиця	13329,1	9,9	14308,1	9	13763,9	8,4	16719,5	9,9	15738,2	7,9
Інша продукція тваринництва	46978	35	61442	38,6	53161,9	32,6	52129,8	31	70341,7	35,2
Всього по тваринництву	60307,1	44,9	75750,1	47,6	66925,8	41,1	68849,3	40,9	86079,9	43,1
Всього по підприємству	134255	100	159209	100	162912,5	100	168190,8	100	199616	100

Результати регресійного аналізу

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,986276
R Square	0,97274
Adjusted R Square	0,931851
Standard Error	8181,902
Observations	6

Дисперсійний аналіз

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	3	4777639572	1592546524	23,78940649	0,04061
Residual	2	133887032,8	66943516,42		
Total	5	4911526605			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
Перетин	-39932,5	144363,034	-0,2766119	0,808043213	-661077	581211,5
Площа с.-г. угідь, га	-20,2656	8,5915505	-2,3587851	0,142337488	-57,2321	16,70084
Витратомісткість доходів підприємства	-175014	21164,548	-8,2691978	0,014311059	-266078	-83950,1
Курс долара	15029,32	6807,4778	2,207767	0,157943872	-14260,9	44319,54

Устаткування для виробництва біопалива від компанії «Елерон»

Розрахунок собівартості 1 л біопалива

Назва	Кількість	Ціна за одиницю	Сума	Примітка
1.Обладнання «Елерон»	1 комплекс	2 000 000	2 000 000	
2.Сировина та матеріали (метиловий спирт, гідроксид калію)	метиловий спирт – 15 000 кг/рік, гідроксид калію – 1 500 кг/рік	метилови й спирт – 50 грн./кг, гідроксид калію – 80 грн./кг	метиловий спирт – 750 000 грн./рік, гідроксид калію – 120 000 грн./рік	В 1 день на виробництво 500 л біопалива необхідно : 0,5 т олії, 50 кг метилового спирту, 5 кг каталізатора – гідроксид калію
3.Заробітна плата	5 працівників	Середня заробітна плата- 10 000 грн./міс.	600 000 грн./рік	
4. Інші витрати			530 000 грн.	Сплата податків та витрати на непередбачувані ситуації
Всього витрат			4 000 000 грн.	
5.Амортизація			270 000 грн.	За допомогою прямолінійного методу нарахування амортизації маємо наступні розрахунки : $A_{річ.} = AB : СКВ$, де $A_{річ.}$ - річна амортизація, AB – амортизована вартість (первісна вартість-ліквідаційна вартість), $СКВ$ – строк корисного використання $A_{річ.} = (2\,000\,000 - 650\,000) : 5 = 270\,000$ грн.
6.Собівартість 1 л. біопалива		15 грн.		$(270\,000 + 530\,000 + 600\,000 + 870\,000) : 150\,000 = 15$ грн.
7.Сума економії			3 750 000 грн.	Оптова вартість дизеля – 40 грн Собівартість виготовленого біопалива – 15 грн. $40 - 15 = 25$ грн – сума економії на 1 л. $25 * 150\,000 = 3\,750\,000$ грн. – сума економії при використанні біопалива замість дизеля

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2021 р.	Прогнозований період
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	335	335
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5 230	5 230
Основні засоби	1010	66 827	68 827
первісна вартість	1011	156 283	158 283
знос	1012	89 456	90 456
інші фінансові інвестиції	1035	3 450	3 450
Усього за розділом I	1095	75 842	77 842
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	116 712	116 712
Поточні біологічні активи	1110	19 246	19 246
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9 012	9 012
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	26 166	26 166
з бюджетом	1135	408	408
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 461	5 461
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	3 750
Гроші та їх еквіваленти	1165	5 247	7 247
Витрати майбутніх періодів	1170	1 011	1 011
Інші оборотні активи	1190	1 248	1 248
Усього за розділом II	1195	184 511	190 261
Баланс	1300	260 353	268 103
Пасив			
	Код рядка	2021 р.	Прогнозований період
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	200	200
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	189 219	192 969
Усього за розділом I	1495	189 419	193 169
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	-	4 000
Усього за розділом II	1595	-	4 000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	33 394	33 394
товари, роботи, послуги	1615	14 023	14 023
розрахунками з бюджетом	1620	3 697	3 697

розрахунками зі страхування	1625	442	442
розрахунками з оплати праці	1630	1 668	1 668
Поточні забезпечення	1660	993	993
Доходи майбутніх періодів	1665	6 937	6 937
Інші поточні зобов'язання	1690	8 016	8 016
Усього за розділом III	1695	70 934	70 934
Баланс	1900	260 353	268 103

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Стаття	Код рядка	2021	Прогнозований період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	203 083	203 083
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(138 172)	(134 422)
Валовий: прибуток	2090	64 911	68 661
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	52 043	52 043
Адміністративні витрати	2130	(8 595)	(8 595)
Витрати на збут	2150	(9 412)	(9 412)
Інші операційні витрати	2180	(32 850)	(32 850)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	66 097	69 847
Інші доходи	2240	1 331	1 331
Фінансові витрати	2250	(4 990)	(4 990)
Інші витрати	2270	(5 878)	(5 878)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	56 560	60 310
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	56 560	60 310
збиток	2355	(-)	(-)